

Світлана Сипко

Розвивальне читання та розумовий розвиток дошкільнят

Полтава 2022

**Департамент освіти
Полтавської міської ради
Центр професійного розвитку
педагогічних працівників
Полтавський дошкільний навчальний
заклад (ясла-садок) №27 „Зірочка”**

Розвивальне читання та розумовий розвиток дошкільнят

Полтава 2022

Сипко С.В. – вихователь ПЗДО (ясла-садок)
№27 „Зірочка”

„Розвивальне читання та розумовий
розвиток дошкільнят”

Рецензенти:

Моргун І.В. - Методист відділу
дошкільної та початкової освіти ПОШПО ім.
М. Остроградського.

Коваленко Н.М. – завідувач ПЗДО №27

Посібник розкриває досвід роботи
вихователя Сипко С.В. з питань розумового
розвитку дитини дошкільного віку.

У посібнику автор розкриває як саме
метод розвивального читання, запропонований
Л. Шелестовою впливає на розвиток розумової
діяльності дітей та надбання дітьми
інтелектуальних умінь і навичок, що є
передумовою успішного навчання в школі.

В посібнику подано опис роботи
відповідно методу розвивального читання,
підбірка дидактичних, інтелектуальних ігор,
роздаткового та демонстраційного матеріалу,
орієнтовні конспекти занять, плани роботи
гуртка, щодо вікових категорій.

Призначений для практичного використання
вихователями дошкільних закладів, батьками.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ I. Розумове виховання дошкільнят	8
1.1. Роль розумового виховання в розвитку дитини	8
1.2. Розвиток теорії розумового виховання дітей	11
1.3. Особливості розумового розвитку дітей дошкільного віку	22
1.4. Завдання і засоби розумового виховання дошкільників	26
1.5. Методи розумового виховання дошкільників	32
1.6. Принципи розумового виховання дошкільників	38
РОЗДІЛ II. Впровадження методики Л. Шелестової розвивальне читання в практику роботи	45
2.1. Суть методики Л.Шелестової	45
2.2. Цікаві ігри для роботи з дітьми з навчання читання	64
2.3. Орієнтовні конспекти занять	90
2.4. Орієнтовний план роботи гуртка	123
РОЗДІЛ III. Робота з батьками та педагогами	161

3.1. Поради батькам „Читаємо всією сім’єю”	161
3.2. „Вплив сім’ї на дитину шляхом підвищення педагогічної культури батьків” (методична робота з батькам з досвіду роботи).....	168
3.3. Рекомендації батькам „Як працювати з навчально-розвивальним посібником Л.Шелестової”.....	172
3.4. Консультація для педагогів «Розвивальне читання за методикою Л. Шелестової».....	180
ВИСНОВКИ	186
ЛІТЕРАТУРА	189

ВСТУП

Дошкільний вік - час активного становлення індивідуальності кожної дитини, емоційного ставлення та залучення дитини до пізнання навколишнього світу, період його початкової соціалізації. У дошкільному віці швидким темпом йде накопичення знань, формується мова, удосконалюються пізнавальні процеси, дитина опановує найпростіші способи розумової діяльності.

Розумове виховання - це цілеспрямований вплив дорослих на розвиток розумової активної діяльності дітей. Оволодіння запасом знань, розвиток розумової активності і самостійності, придбання інтелектуальних умінь і навичок - це передумови дуже важливі для успішного навчання в школі і для підготовки до майбутньої трудової діяльності.

Результати педагогічних і психологічних досліджень показують, що в дошкільне дитинство є оптимальним періодом в розумового розвитку людини. У ряді психологічних досліджень встановлено, що темп розумового розвитку дітей дошкільного віку дуже високий в порівнянні з більш пізніми віковими періодами. Будь-які дефекти виховання, допущені в період дошкільного дитинства, фактично важко перебороти в

більш старшому віці, і роблять негативний вплив на розвиток дитини.

Вітчизняні психологи відзначали, що найбільш ефективно розумовий розвиток відбувається під впливом навчання і виховання (А. В. Запорожець, Н.Н.Подд'яков, Д.Б. Ельконін).

Протягом останніх років в дошкільних установах збільшується кількість дітей із загальним недорозвиненням мови. Патології дитячого мовлення викликані різними причинами: внутрішньоутробні патології, родові травми, інфекційні захворювання і травми в перші роки життя дітей, соціально-педагогічна занедбаність.

Відставання дітей в мовному розвитку негативно впливає на розумовий розвиток дітей дошкільного віку, так як формування мови і мислення відбувається у взаємному впливі (С.Л. Рубинштейн, Н.І. Жінкін, Д.Б. Ельконін, Ф. А.Сохін).

Повноцінний розумовий розвиток дошкільника - найважливіший показник його підготовки до шкільного навчання, Тому проблема розумового розвитку дітей дошкільного віку із засобами мовленнєвого розвитку є актуальною.

РОЗДІЛ I. РОЗУМОВЕ ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНЯТ

1.1. Роль розумового виховання в розвитку дитини

Дошкільний вік - найважливіший етап виховання та розвитку особистості. Говорячи про розвиток, формування особистості та виховання, необхідно враховувати, що поняття ці взаємопов'язані, доповнюють один одного. Під розвитком особистості розуміється якісна зміна її властивостей, перехід від одного якісного стану до іншого. «Виховання проектує особистість, навмисно і планомірно піднімає її на новий щабель, рухає її в заданому напрямку. Виховання орієнтується не тільки на вже досягнутий рівень розвитку, але і на ті особливості, процеси, властивості особистості, які знаходяться в стадії становлення до зон найближчого розвитку» (Л.С.Виготський.). Розвиток особистості йде через власну діяльність дитини з освоєння дійсності. Тому виховання передбачає організацію життя і діяльності дітей. Т. А. Ільїна зазначає, що розвиток людини - це не просто кількісне зміна успадкованих і закладених від народження ознак.

Розвиток - це, перш за все, якісні зміни в організмі і психіці, що відбуваються під

впливом навколишньої дійсності. На думку Т. А. Ільїна розвиток людини являє собою процес фізичного, психічного і соціально дозрівання і охоплює всі кількісні і якісні зміни вроджених і набутих властивостей.

У процесі психічного розвитку відбуваються суттєві зміни в пізнавальних, вольових, емоційних процесах, формування психічних якостей і рис особистості.

В ході розвитку відбувається перетворення дитини як біологічного індивіда в людину як особистість - члена людського суспільства. Педагогіка і психологія стверджують, що всі психічні властивості і якості особистості розвиваються і формуються в процесі життєдіяльності людини, його спілкування з іншими людьми, взаємодіючи з навколишнім середовищем. Велику роль в цьому відіграє виховання.

Відомі педагоги Л.Р.Болотіна, Т.С.Комарова, С.П.Баранов відзначали, що головне в людині - це його особистість. Особистість з'єднує в собі соматичну структуру, тип нервової діяльності, пізнавальні, емоційні та вольові процеси, потреби і спрямованість, що виявляється в переживаннях, судженнях, вчинках.

Формування майбутньої особистості, передбачає здійснення всебічного виховання

дитини. Уже в дошкільному віці однією з таких сторін є розумовий розвиток. Л.Г. Семушина відзначала, що розумовий розвиток-це сукупність кількісних і якісних змін, що відбуваються в розумовій діяльності дитини в зв'язку з віком, збагаченням досвіду і під впливом виховних впливів.

Л.А. Венгер, О.М. Дьяченко відзначали, що розумовий розвиток дошкільника - найважливіша складова частина його загального психічного розвитку, підготовці не лише до школи, а й до всієї майбутнього життя. Так сенсорні здібності є базою для успішного оволодіння такими шкільними предметами, як математика, читання, природознавство.

Оволодіння діями наочного моделювання дозволяє дітям вирішувати широке коло завдань, що дає можливість їм в подальшому навчатися в школі. Здібності до перетворення, які є складовою частиною творчості, виникають у дітей в дошкільному віці і продовжують функціонувати протягом усього життя в ситуаціях, які передбачають творче вирішення завдань в різних сферах дійсності. Символічні здібності дозволяють дитині узагальнювати свій емоційно-пізнавальний досвід і використовувати його в процесі різних видів творчості. Здібності до

символізації допомагають дітям не тільки у вирішенні творчих завдань, а й в складних емоційно-насичених ситуаціях.

Сучасна педагогічна наука вважає, що основними показниками розумового розвитку є засвоєння системи знань, накопичення їх фонду, розвиток творчого мислення і оволодіння способами пізнавальної діяльності, необхідними для придбання нових знань. Повноцінний розумовий розвиток відбувається тільки в процесі організованої діяльності, тому завдання педагогів полягає як у створенні відповідних умов для цього, так і в здійсненні цілеспрямованих виховних впливів на дитину.

1.2. Розвиток теорії розумового виховання дітей

Здатність до пізнання навколишнього, уміння орієнтуватися в ньому, знаходити правильні способи вирішення життєво важливих проблем була необхідною для людини в усі часи. Тому питання про те, що таке розум і як виховувати людину, здатну до свідомого життя, турбує людство з давніх-давен.

Ще школи Давнього Єгипту в II—I тис. до н. є. особливу увагу приділяли умінню слухати вчителя, бо «той, хто вміє слухати, вміє і говорити». Давні єгиптяни усвідомлю-

вали, що успіх у навчанні найбільше залежить від бажання самого учня, спрямованості його вольових зусиль. В індуїстській педагогічній традиції людина уподібнювалася колісниці, а розум — колісничому, який за допомогою віжків (розсудку) спрямовує коней (почуття). Конфуцій запропонував ідею про те, що потенціал людської природи може бути реалізований лише тоді, коли людина вступила на шлях пізнання істини.

Необхідність допомоги людині у пізнанні істини ставив на перше місце Сократ. Він спростував переконання софістів, які навчали «науки перемагати» за допомогою діалектики (мистецтва полеміки) та риторики (вміння говорити). Натомість Сократ стверджував, що процес здобуття істинного знання людиною є породженням цього знання нею самою. Педагогічний метод Сократа — майєвтика — був заснований на критичному ставленні учня як до традиційних уявлень, так і до тверджень учителя і сприяв самостійному осмисленню проблем, розвитку активності.

Ідеї давніх мислителів знаходять підтвердження в етнопедагогіці. Народна педагогіка метою виховання вважає ідеальну особистість, здатну до вдосконалення навколишньої дійсності й самовдосконалення. Українські прислів'я підносять розум як

найвищу цінність («Знання та розум — скарб людини», «За вченого двох невчених дають», «Не краса красить, а розум»). Душевні та фізичні якості людини народна мудрість також пов'язує з розумом («Доброта без розуму пуста», «Сила перед розумом никне», «Людина без розуму, що сніп без перевесла», «Розумний розсудить, а дурень осудить»). З ним не може зрівнятися ні врода («Шкода краси, де розуму немає»), ні багатство («Не купити ума, як нема»), ні показна вченість («Розумний любить вчитись, а дурний вчити»). Знання, як стверджує народна мудрість, безмежне, і здобути його можна лише наполегливими зусиллями («Дурному розуму не вставиш», «Вік живи — вік учись»).

Перша в історії педагогіки фундаментальна праця з дошкільного виховання «Материнська школа» Я.-А. Коменського розглядала розумове виховання як важливий засіб формування особистості дитини. Головним у розумовому розвитку її автор вважав розвиток мислення, формування самостійної розумової діяльності. Тому розумово виховання потрібно починати якомога раніше, щоб розвивати у малюка здібності до споглядання речей. Я.-А. Коменський запропонував систему знань — елементарних уявлень про навколишній світ,

— за допомогою якої дитину поступово вводять у світ природи, людських взаємин. Необхідною умовою розумового розвитку, на його погляд, є розвиток чуттєвих основ мислення: пізнання починається з відчуття, відчуття передає пам'яті образи дійсності, яка зберігає їх протягом усього життя. Починати навчання він рекомендував не зі словесного пояснення про речі, а з реального спостереження за ними. У процесі розумового виховання важливу роль відіграють відчуття й уявлення, думки і слова, мова і дії.

На основі переконань, згідно з якими природним силам дитини властиве прагнення до розвитку, Й.-Г. Песталоцці створив теорію елементарної освіти. Він виходив з того, що будь-яке знання складається з найпростіших елементів, засвоюючи які, людина пізнає світ. Такими елементами є число, форма і слово. Елементарне навчання покликане виробити в дитини вміння лічити, вимірювати і говорити. Запропоновану Й.-Г. Песталоцці методику такого навчання може використати у розумовому вихованні своєї дитини кожна мати. Засновник дитячого садка Ф. Фребель виходив з необхідності використовувати різноманітні ігри для розвитку органів чуття дітей, ознайомлення їх із природою, життям людей, підготовки до школи. Цій меті він

підпорядковував дидактичний матеріал, призначений для формування ухилень про форму, величину, просторові відношення, числа, — так звані дари, а також систему занять та ігор, спрямовану на розвиток сенсорики. Дитина, на його думку, наділена, крім основних інстинктів, інстинктом пізнавальним, дослідницьким, який є основою навчальної діяльності. У дошкільному віці розвиток прагнення до пізнання повинен реалізовуватися через безпосереднє споглядання предметів навколишнього світу.

К. Ушинський важливим чинником формування особистості в дошкільному віці вважав розумове виховання. Його авторству належить теорія розвитку розумових здібностей дітей паралельно з розвитком мовлення. Він стверджував, що розвивати мовлення окремо від думки неможливо, а розвивати його перед думкою — шкідливо. Самостійні думки є породженням лише самостійно здобутих знань про предмети і явища, які оточують дитину. Обстоюючи принцип наочності в розумовому вихованні, К. Ушинський наголошував на необхідності того, щоб предмет безпосередньо відображався у душі дитини, її відчуття у цьому процесі перетворювалися на поняття, а з понять складалася втілена в слові думка. Усе це має

відбуватися на очах і під керівництвом учителя. Ідеї К. Ушинського про розумове виховання знайшли своє втілення у концепціях Є. Водовозової, яка розглядала його у єдності з моральним, естетичним, фізичним вихованням. За її твердженнями, турбота про виховання розуму повинна полягати в удосконаленні зовнішніх органів чуття і розвитку уяви. Процес сенсорного (чуттєвого) виховання має відбуватися одночасно з розвитком вищих психічних функцій, пізнавальних процесів, з якими пов'язаний розвиток мислення, мовлення, пам'яті. Дитину слід учити усвідомлено сприймати навколишній світ, розвивати спостережливість. «Якщо вихователь не зумів зробити цього в ту пору, коли у дитини лише починає пробуджуватися спостережливість до навколишнього, яка має таке величезне значення для психологічного життя людини, то розумові здібності дитини поступово притуплюються, і, ставши школярем, вона буде байдуже дивитися на світ».

У необхідності розвитку природної дитячої допитливості, самостійності мислення, швидкості думки, наполегливої роботи над формуванням пізнавальних інтересів дошкільнят переконувала С. Русова, застерігаючи водночас від нав'язування дітям

явищ для спостереження. Це зобов'язує педагога до вивчення особливостей розвитку кожної дитини, сприяння розквіту її індивідуальності, оскільки виховання повинно допомогти виявитися самостійним творчим силам дитини. Оригінальну методику розвитку мовлення дітей запропонувала російський теоретик і практик дошкільного виховання Є. Тихеева. Як і К. Ушинський, розвиток мовлення вона розглядала у зв'язку з розвитком мислення. Особливу увагу приділяла ознайомленню дітей з навколишнім середовищем. Роботу з розвитку мовлення, на її погляд, слід поєднувати із сенсорним вихованням, оскільки розумовий розвиток розгортається в єдності відчуття і слова. На цій основі вона розробила методику роботи з дидактичними картинками, навчання дітей розповіді та читання художньої літератури, проведення ігор-занять з ознайомлення з предметами і явищами навколишнього світу, розвитку мовлення і навчання елементарної математики.

Проблеми розумового виховання дітей перебували у центрі уваги науковців і практиків під час створення перших програм дитячого садка. На I з'їзді з дошкільного виховання (1919) тривали дискусії про принципи відбору змісту знань для дітей

дошкільного віку, серед яких чільне місце було відведено принципу зв'язку виховання і навчання з життям. Водночас ішлося про необхідність звільняти навчальний процес від надмірної ідеологізації, переобтяження свідомості дітей знаннями про політичні події. В одному з перших документів дитячого садка — «Програмі роботи у нульових групах» — наголошувалося на важливому значенні формування навичок уміння при підготовці до школи.

У пізнанні особливостей розумового розвитку дітей важливу роль відіграють роботи швейцарського психолога Жана Піаже (1896—1980), який вважав, що людина є активною, допитливою і винахідливою протягом усього життя. Діти й дорослі постійно нагромаджують, перебудовують власні знання про світ, намагаються осмислити свій досвід, поєднати набуті знання у системі. З огляду на це він виокремив такі стадії когнітивного (пізнавального) розвитку особистості:

- сенсомоторна (від народження до 18 місяців);
- доопераційна (від 18 місяців до 7 років);
- конкретних операцій (від 7 до 12 років);
- формальних операцій (після 12 років).

У дошкільному дитинстві відбувається перехід від "сенсомоторного інтелекту" до початкових форм логічного мислення, головне значення якого полягає в тому, що дитина починає мислити «в умі», уявляючи дії, які можуть забезпечити успішне вирішення завдання.

Педагогічну теорію розумового виховання збагатили своїми дослідженнями розумового розвитку і виховання дошкільників психологи Л. Виготський, О. Запорожець, Леонід Венгер (1925—1992) та ін. Л. Виготський роль навчання вбачав у змісті знань, які засвоюють діти. О. Запорожець доводив важливість своєчасного розвитку в дошкільну пору інтелектуальних та емоційних якостей дитини, оскільки подолати недоліки у становленні особистості важко або взагалі неможливо. Г. Костюк доводив, що розумове виховання сприяє розвитку дитини за умови активізації її розумової, особливо мисленевої діяльності, формування у неї вмінь і навичок навчальної діяльності та використання здобутих знань.

Головним показником розвитку дитячого мислення є рівень сформованості образних і логічних мисленевих операцій: як оволодіває дитина схематизованими уявленнями (образне) та виокремленням і співвіднесенням

істотних параметрів об'єктів (логічне мислення). Важливою умовою правильного процесу виховання є оцінка рівня розумового розвитку дітей. Діагностика розумового розвитку покликана виявляти реальні досягнення дитини у процесі навчання, враховуючи, що досягнутий нею рівень є результатом не тільки навчальних, а й усіх виховних впливів (у тому числі соціальних, демографічних та ін.). Щодо цього розроблено систему показників розумового розвитку дитини, яка охоплює ступінь сформованості пізнавальних і мисленнєвих (інтелектуальних) дій. Загалом, сучасна педагогіка і психологія зосереджуються на дослідженні таких проблем розумового розвитку дітей дошкільного віку:

- діагностика розумового розвитку;
- особливості пізнавальної діяльності;
- виховання і навчання розумово обдарованих дітей;
- інтелектуальна підготовка до навчання в школі;
- сучасні технології розумового виховання;
- розвиток інтелектуальних здібностей;
- роль навчання у розумову розвитку дитини, його зміст, форми і методи.

Українські вчені плідно працюють над такими проблемами розумового розвитку

дошкільників:

— особливості системи розумового виховання дітей дошкільного віку (О. Фунтікова);

— формування пізнавальних здібностей дітей дошкільного віку (Л. Проколієнко, О. Проскура);

— методика вивчення загального рівня розумового розвитку п'яти-шестирічних дітей з метою диференційованого підходу в навчально-виховному процесі (Т. Кондратенко, В. Котирло, С. Ладивір);

— особливості мовленнєвого розвитку (А. Богуш, Н. Гавриш, К. Стрюк, К. Крутій), навчання зображувальної діяльності (Г. Сухорукова, В. Котляр), ознайомлення з природою (Н. Яришева, З. Плохій, Н. Лисенко), навчання математики (К. Щербакова, Т. Степанова, Н. Баглаєва).

Сучасні інформаційні технології окреслюють новий спектр проблем, пов'язаних з розвитком і використанням інтелектуальних можливостей особистості. Постіндустріальна епоха пред'являє якісно нові вимоги до інтелектуального потенціалу людини, що передбачає зміни в системі освіти і розумового виховання.

1.3. Особливості розумового розвитку дітей дошкільного віку

Оснoву розумового розвитку становить сенсорне виховання. Сенсорне виховання - це цілеспрямований розвиток відчуттів і сприймань. В основі розумового виховання лежить оволодіння знаннями. Навколишнє життя - основний їх джерело для дітей дошкільного віку. Дитина здобуває знання самостійно і під керівництвом дорослих, в повсякденному житті і на заняттях. У дошкільному віці збільшується число видів діяльності, які опановує дитина, ускладнюється зміст спілкування дитини з оточуючими його людьми і розширюється коло цього спілкування.

Сенсорне виховання спрямоване на те, щоб навчити дітей точно, повно, і розчленоване сприймати предмети, їх різноманітні властивості і відносини (колір, форму, величину, розташування в просторі, висоту звуків і т.п.). Психологічні дослідження показують, що без такого навчання сприйняття дітей довго залишається поверхневим, уривчастих і не створює необхідного ґрунту для загального розумового розвитку, оволодіння різними видами діяльності, повноцінного засвоєння знань і навичок в початкових класах школи.

Значення сенсорного виховання добре розуміли видатні представники дошкільної педагогіки Ф. Фребель, М. Монтесорі, Про Декролі, Є. І. Тихеева і інші. Для дітей створювалися різноманітні ігри та вправи, спрямовані на вдосконалення зору, слуху, дотику. Серед них було чимало вдалих знахідок, але їх автори не знали справжніх закономірностей розвитку сприйняття у дітей і тому не змогли розробити зміст і методи сенсорного сприйняття, відповідні цим закономірностям. Питання сенсорного розвитку і виховання дітей вивчалися групою науковців-педагогів і психологів Інституту дошкільного виховання АПН СРСР - А.В. Запорожцем, А.П. Усовой, Н.П. Сакулиной і ін. Це вивчення показало, що розвиток сприйняття - складний процес, який включає в якості основних моментів засвоєння дітьми сенсорних еталонів, вироблених суспільством, і оволодіння способами обстеження предметів. Сенсорне виховання повинно бути спрямоване на забезпечення цих моментів. Розумовий розвиток дитини-дошкільника характеризується також розвитком мислення. До кінця дошкільного віку дитина навчається вирішувати розумові завдання в поєднанні з ситуацією, мислення стає ситуативним. Освоєння мови призводить до розвитку

міркувань як способу вирішення розумових завдань, виникає розуміння причинності явищ. З'являються численні дитячі запитання, що стосуються різноманітних сфер дійсності, які виступають показником розвитку допитливості і говорять про проблемність мислення дитини. У дітей з'являється інше співвідношення розумової і практичної діяльності, коли практичні дії виникають на основі попереднього міркування, зростає планомірність мислення. До п'яти років дитина деякі завдання може вирішувати не тільки в процесі практичних дій з предметами, але і в розумі, спираючись на образні уявлення.

Діти до п'яти років переходять від використання готових зв'язків і відносин до «відкриттю» більш складних. Виникають спроби пояснити явища і процеси. Дитяче експериментування виникає як спосіб, що допомагає зрозуміти приховані зв'язки і відносини, застосувати наявні знання, пробувати свої сили. До старшого дошкільного віку складаються передумови таких якостей розуму, як самостійність, гнучкість, допитливість. розумовий виховання інтелектуальний розвиток

У дітей з нормою в розвитку в дошкільному віці розвиваються всі функції і види мови (монологічне та діалогічне).

Номінативна функція мови відображає конкретний образний характер мислення дитини. Він ще не може відокремити назву предмета від його властивостей. Егоцентрична мова, що виконує планувальну функцію, переходить у внутрішній план і стає внутрішньою мовою. Комунікативну функцію виконує ситуативна і контекстна мова, а також пояснювальна мова. Мова, крім того, набуває рис довільності. Дитина використовує її в залежності від завдань спілкування. Письмова мова виникає з образотворчої діяльності, за допомогою якої дитина зображує процес говоріння.

Мова формується в процесі загального психофізичного розвитку дитини. Власна мова дитини стає все більш правильною: фонологічно, морфологічно і синтаксично.

До трьох років сформовані основні лексико-граматичні конструкції повсякденній мові. У цей час дитина переходить до оволодіння розгорнутої фразової промовою. До п'яти років розвивається механізм координації між диханням, фонацією і артикуляцією, що забезпечує достатню плавність мовного висловлювання. До шести років у дитини також починає формуватися здатність до звукового аналізу та синтезу.

1.4. Завдання і засоби розумового виховання дошкільників

У «Програмі виховання і навчання в дитячому садку» під редакцією М.А.Васільєвой, В.В.Гербовой, Т.С.Комаровой визначені наступні завдання розумового виховання дітей дошкільного віку:

1. Формування правильних уявлень про найпростіші явища навколишнього життя.

Спостерігаючи навколишнє життя, дитина самостійно намагається робити висновки. Він також набуває знання про деякі природні явища, їх взаємодію і закономірності (характерні ознаки пір року і взаємозв'язку між цими ознаками, типових особливості деяких тварин і зв'язку їх зі способом життя цих тварин і т.д.).

2. Розвиток пізнавальних психічних процесів: відчуттів, уваги, сприйняття, пам'яті, мислення, уяви.

Пізнання навколишнього світу починається з відчуттів і сприймань. Чим вище рівень їх розвитку, тим багатше можливості пізнання навколишньої дійсності. У дошкільному віці у дітей формується здатність свідомого запам'ятовування, збільшується обсяг пам'яті; завдання полягає в тому, щоб тренувати довільну пам'ять, збагачувати її корисними знаннями. Велика увага

приділяється розвитку уяви; воно необхідне для будь-якої творчої діяльності. У перші дошкільні роки це відтворює уяву, на основі якого з накопиченням життєвого досвіду і розвитку мислення формується творча уява. Для молодшого дошкільника характерно наочно-дієве, для старшого - наочно-образне мислення. На цій основі розвивається словесно - логічне, понятійне мислення.

3. Розвиток мовлення дітей.

Особлива роль в дошкільному віці належить розвивати мову. Людина користується рідною мовою для вираження своїх думок і розуміння висловленого іншими. Оволодіння мовою дає дитині можливість отримувати знання про дійсність опосередковано (через розповідь, художній твір, пояснення вихователя і т. П.), а не тільки шляхом безпосереднього сприйняття предметів або явищ. У дитячому садку вирішуються такі завдання мовного розвитку: як збагачення словника, формування граматичної будови, розвиток зв'язного мовлення.

4. Розвиток допитливості і розумових здібностей.

Допитливість - якість притаманне дитині. Воно виражається в активному інтересі до навколишнього світу, в прагненні все

розглянути, помацати, привести в дію. Про наявність допитливості свідчать і численні дитячі запитання. Результати досліджень показали, що основою розвитку розумових здібностей є оволодіння дитиною діями заміщення і наочного моделювання. Психологами доведено необхідність прямого управління розвитком здібностей дитини. Так С.Ю. Фурсова зазначає: «Дитину треба не тільки навчати всьому необхідному, але і створювати сприятливу атмосферу для розкриття його власних талантів і здібностей».

5. Розвиток інтелектуальних умінь і навичок, формування найпростіших способів розумової діяльності.

А) Обстеження предметів

Б) Виділення в них істотних і несуттєвих ознак

В) Порівняння з іншими предметами і т.д. Ці вміння і навички є складовими елементами пізнавальної діяльності, вони допомагають дитині успішно оволодівати знаннями.

В дошкільній педагогіці для розумового розвитку дітей використовуються різні засоби розумового виховання:

1) Ознайомлення з навколишнім

Важливим засобом розумового

виховання є навколишнє дійсність: люди, предмети, природа, суспільні явища. Завдяки взаємодії з навколишнім світом розширюється кругозір дитини, розвиваються його пізнавальні процеси. Спілкування з дорослими, радіо- і телевізійні передачі збільшують обсяг інформації, яку отримує дитина з навколишнього життя.

Користуючись різними предметами, діти дізнаються їх назва, властивості і якості: фарби, пензлик, папір потрібні для малювання; всі речі зроблені з різних матеріалів, що володіють певним властивостями (чашка фарфорова, вона б'ється, ложка і виделка металева). Багато нових знань дитина отримує в процесі спостережень в природі. Спостереження за рослинами, комахами, птахами приносять дітям чимало відкриттів: «квітка розпустилася», «з'явилися листочки» і т. Д. Знання в процесі спостережень уточнюються. В процесі систематичних спостережень у дітей розвивається важлива властивість особистості - спостережливості, тобто здатність швидко і легко помічати зміни, що відбуваються в навколишньому. Розвиток спостережливості сприяє формуванню у дітей стійких пізнавальних інтересів. Уже в дошкільному віці у окремих дітей відзначається стійкий інтерес до природи, до

техніки, і т.п.

2) *Гра*

Одним із засобів розумового виховання є гра - специфічна дитяча діяльність, в якій дитина відображає навколишню дійсність, виявляє свої знання, ділиться ними з товаришами. Окремі види ігор по-різному впливають на розумовий розвиток дітей: сюжетно-рольові розширюють уявлення про навколишній і сприяють розвитку мовного спілкування; гри - драматизації допомагають більш глибокому розумінню творів художньої літератури і активізують мову; будівельник - конструктивні, розвивають конструктивні здібності і розширюють знання про геометричні фігури і просторових відносинах.

Особливо важливе місце в розумовому вихованні займають дидактичні ігри, обов'язковими елементами яких є пізнавальне зміст і розумова задача. Багаторазово беручи участь в грі, дитина міцно засвоює знання, якими він оперує (наприклад, назви зовнішній вигляд рослин, предметів, необхідних для праці і т. п.). Вирішуючи розумову задачу в грі, малюк вправляється в довільному запам'ятовуванні і відтворенні, в класифікації предметів або явищ за спільними ознаками, у виділенні властивостей і якостей предметів, у

визначенні їх за окремими ознаками. Таким чином, дидактичні ігри не тільки сприяють закріпленню уточненню знань, а й активізують розумову діяльність дітей. Гра як властива дитині діяльність дозволяє йому вправлятися у вирішенні розумових завдань без особливого напруження.

3) Праця

У процесі праці відбувається практичне обстеження предметів: дитина знайомиться не тільки з їх зовнішніми властивостями і якостями, а й тими змінами, які вони зазнають в процесі діяльності: мило піниться; перекопана земля стає пухкої, м'якою; з зволоженого піску добре будувати і т.п. Праця в природі дає дитині встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, допомагає зрозуміти взаємозв'язок харчування та взаємозалежності явищ. На основі власних спостережень він робить висновки, висновки: на грядці яка добре освітлена сонцем, рослини розвиваються швидше, в тіні - повільніше.

4) Навчання

Хоча праця, гра і побутова діяльність дуже впливають на розумовий розвиток дітей, провідна роль в розумовому вихованні належить навчання. Перевага навчання полягає в тому, що воно цілеспрямовано. Навчання здійснюється систематично,

планомірно, цим забезпечується певна послідовність в накопиченні знань і умінь, а також їх міцність.

Вирішувати завдання розумового розвитку дітей дошкільного віку можна різними методами і прийомами, які будуть розглядатися в наступному параграфі.

1.5. Методи розумового виховання дошкільників

Методи виховання - це способи педагогічного впливу на свідомість вихованців, спрямовані на досягнення мети виховання.

«Методи виховання тільки в тому випадку можуть бути» інструментом дотику до особистості» (А. С. Макаренко), якщо вихователь правильно знаходить оптимальний варіант їх поєднання, якщо він враховує рівень розвитку та виховання дітей, їх вікові особливості, інтереси, прагнення.

а) Наочні методи

Використання цих методів відповідає дидактичному принципу наочності і пов'язане з особливостями дитячого мислення. Ці методи широко використовуються при повідомленні дітям нових знань. До них відноситься демонстрація натуральних об'єктів (предметів, явищ), наочних посібників

(картин, опудал, моделей, зразків та ін.). Важливе місце займає застосування технічних засобів навчання (використання діафільмів, кінофільмів, магнітофонних записів, телевізійних передач і ін.).

Спостереження - це цілеспрямоване, планомірне, більш-менш тривалий сприйняття людиною предметів і явищ навколишнього світу. Воно пов'язане з показом змінюються явищ. Його мета - не тільки познайомити дітей з предметом або явищем, а й навчити помічати зміни в навколишньому середовищі. Під час спостереження вся увага повинна бути спрямована на його об'єкт. Спостереженню може передувати бесіда, під час якої виявляються знання дітей про спостережуваний об'єкт, даються вказівки, на що слід звернути особливу увагу. Спостереження організовується не тільки на заняттях, але і в повсякденному житті. Вони можуть бути короткочасними (за погодою, поведінкою птахів, риб, тварин) і тривалими (за розвитком рослин, сезонними явищами).

б) Словесні методи

Наочні методи використовуються в тісному зв'язку зі словом, показ обов'язково супроводжується поясненням. Завдяки поясненню уточнюються безпосередні сприйняття дітей. Пояснення повинно бути

чітким, доступним дітям, емоційним. Роль пояснення посилюється в зв'язку з тим, що в міру дорослішання дітей все більша увага приділяється засвоєнню ними знань, в яких відображаються зв'язку і взаємозв'язку між явищами.

Розповідь повинна мати чітку логічну структуру, бути змістовним, цікавим, художнім, емоційним. При використанні в оповіданні жарти - це забезпечує вплив не тільки на розум дитини, але і на його почуття. При навчанні дітей розповідання їм часто дається зразок розповіді (по картині, заданій темі, при вигадуванні кінця). Він повинен передавати зміст, бути доступним, викладеним літературною мовою.

Велике місце в роботі з дітьми займає художнє читання і розповідання. Вихователь читає їм розповіді, вірші, казки для того, щоб познайомити їх з художніми творами. Повідомити нові знання, викликати потрібний емоційний стан: радість, гордість, радість, ліричний настрій.

Це один з основних словесних методів. За допомогою заздалегідь підготовлених питань вихователь активізує пізнавальну діяльність дітей: виявляє наявні знання, виправляє і уточнює відповіді, повідомляє нові відомості, вчить простим міркуванням. Обмін

думками створює сприятливі умови для засвоєння дітьми нових знань, розвитку їх мислення і пізнавальних інтересів. У навчанні широко використовуються питання до дітей. Вони допомагають перевірити правильність знань дітей. Питання повинні бути зрозуміліми дітям, їх слід ставити так, щоб вони вимагали не тільки пригадування матеріалу, а й роздуми: діти повинні порівнювати між собою предмети і явища, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. При правильній постановці питання у дітей виникає необхідність давати на нього повну відповідь, а іноді і будувати його в вигляді короткої розповіді з двох-трьох пропозицій, як би обґрунтовуючи сказане.

в) Практичні методи

Важливим елементом практичних методів є постановка конкретного завдання перед дітьми. Це може бути виконання завдання по готовому зразку (що треба зробити) або за вказівками (як треба зробити).

Вправи.

Велике місце серед практичних методів займають вправи в різних видах діяльності, в результаті яких у дітей формуються необхідні вміння та навички. Оскільки будь-яке вміння, навички формуються в практичній діяльності,

треба організувати навчання так, щоб воно займало в ньому більше місця, ніж пояснення і показ. Для розвитку мислення в процесі практичної діяльності важлива така постановка задачі, яка спонукає дитину самостійно аналізувати, намічати шляхи виконання і реалізації даного завдання. Йому не дають готового зразка, а лише повідомляють умови, яким повинен задовольняти готовий об'єкт (будівля, малюнок). Такий спосіб постановки завдань носить назву «завдання за умовою».

Практичні методи навчання тісно пов'язані з наочністю: зразок або задані умови повинні бути завжди наочно представлені. Організація практичної діяльності на основі готового зразка вимагає його попереднього сприйняття та аналізу. У практичних методах навчання особливу роль набуває показ способів дії при готовому зразку і показ способів аналізу при завданнях за умовами. В процесі виконання дошкільниками завдання слід формувати у них вміння зіставляти отриманий результат із заданим і виправляти помічені невідповідності. Це сприяє розвитку самоконтролю, який є важливим моментом навчальної діяльності. При використанні практичних методів навчання необхідна розробка системи послідовно

ускладнюються практичних завдань. Ця система характеризується тим, що в ній поступово зростають вимоги до умінь дітей: здійснювати обстеження зразка (або аналіз заданих умов), планувати послідовність виконання дій, контролювати одержувані результати, співвідносячи їх з практичним завданням.

г) Ігрові методи

У навчанні дітей дошкільного віку велике місце займають ігрові методи і прийоми, які піднімають у них інтерес до змісту навчання, забезпечують зв'язок пізнавальної діяльності з характерною для малюків ігровий. До них відносяться дидактичні ігри, ігри-драматизації, рухливі ігри, епізодичні ігрові прийоми (загадки, вправи-імітації, ігрові дії в проміжках між виконанням інших завдань). Особливо велика їх роль в молодших групах. Дидактична гра в молодшій групі може займати основну частину заняття. У середній, старшій і підготовчій групах дидактична гра є зазвичай однією з частин заняття і проводиться з метою закріплення знань і створення емоційного настрою. Ігри по формуванню елементарних математичних уявлень широко використовуються на відповідних заняттях, на заняттях з розвитку мовлення проводяться ігри

для активізації словника, формування граматичної будови мови, вправі в звуковимову («Дізнайся за описом», «Скажи навпаки»), на заняттях з ознайомлення з природою - ігри для закріплення знань про природу («Вершки і корінці», «Дітки на гілці» і ін.). У роботі по ознайомленню з художньою літературою, Розвитку мовлення використовуються різні види ігор-драматизації, для розвитку рухів - рухливі ігри, для музичного сприйняття - музично-дидактичні. Ігри можуть становити частину заняття, можуть використовуватися з метою навчання і в повсякденному житті.

Організуючи роботу по розумовому вихованню дітей дошкільного віку різними методами, кожному вихователю необхідно враховувати принципи розумового виховання дошкільників.

1.6 . Принципи розумового виховання дошкільників

Дидактичні принципи - це основні положення, якими керується вихователь при організації навчання. Вперше дидактичні принципи були сформульовані видатним чеським педагогом Я. А. Коменського написаної в 17 в. Згодом дидактичні принципи були розроблені основоположником російської

педагогіки К. Д. Ушинського; на основі досягнень фізіології і психології другої половини 19 ст. Великий педагог дав наукове обґрунтування дидактичних принципів.

а) Принципи розвиваючого навчання

Ідея розвиваючого навчання була висунута видатним радянським психологом Л.С. Виготським. Суть її полягає в тому, що навчання не повинно орієнтуватися на вже досягнутий рівень, а завжди випереджати його, трохи забігати вперед, щоб учневі необхідно було докласти зусиль для оволодіння новим матеріалом. У зв'язку з цим Л.С. Виготський визначив два рівні розумового розвитку: перший-це наявний рівень підготовленості, який характеризується тим, які завдання учень може виконати самостійно; другий- «зона найближчого розвитку» - те, з чим дитина справляється з невеликою допомогою дорослого.

б) Принцип виховує навчання

Завдання навчання - не просто дати знання, а й сформулювати через них правильне ставлення до життя, до навколишньої дійсності, до праці, до людей. Навчання і виховання як процеси нерозривні. Визначаючи змісту заняття, вихователь намічає і виховні завдання, які повинні бути в ході його вирішені.

в) Принцип доступності навчання

Навчання тоді результативне, коли воно посилено, є дітям. Доступним має бути і зміст навчання, і його методи. Вперше принцип доступності був сформульований Я. А. Коменського так: «від близького до далекого, від простого до складного, від знайомого до незнайомого». Цей принцип лежить в основі складання навчальних програм. Принцип доступності передбачає дотримання заходів труднощі в утриманні нового матеріалу, правильного співвідношення важкого і легкого. Доступне навчання забезпечується завдяки опорі на наявні у дітей знання, конкретності викладу матеріалу.

г) Принцип систематичності і послідовності

Він передбачає такий логічний порядок вивчення матеріалу, щоб нові знання спиралися на раніше отримані. Саме так розташовується матеріал в програмі. Цей принцип повинен дотримуватися і в практичній організації навчання. Вихователь розподіляє вивчення програмного матеріалу на заняттях так, щоб забезпечувалося послідовне ускладнення його від заняття до заняття, зв'язок наступного матеріалу з попереднім, що сприяє уточненню і зміцненню знань.

д) Принцип свідомості і активності

дітей у засвоєнні і застосуванні знань

Знання міцні тоді, коли вони усвідомлені, осмислені. Усвідомлення їх приходить тим результативніше, ніж активніше дитина ними оперує; оволодіння знаннями відбувається успішніше, якщо перед дітьми ставлять розумові завдання. Цілісна інструкція дає дитині велику свободу дій, пропонує більш важку в розумовому відношенні завдання. Це сприяє розвитку активності дитини, його великий самостійності. Для активізації пізнавальної діяльності дошкільників педагог використовує різні прийоми. Одним з них є постановка питання. Широко використовується прийом порівняння. З метою формування пізнавальної активності може бути організована елементарна пошукова діяльність дітей. Результати навчання дітей знаходяться в прямій залежності від ступеня їх активності в засвоєнні і застосуванні знань, умінь і навичок, що складають програмний матеріал дитячого садка.

е) Принцип наочності

Цей принцип має особливо важливе значення в навчанні дошкільнят, тому що мислення дитини носить наочно-образний характер. Висунутий ще Я.А. Каменським, цей принцип був сформульований так: «Все, що

тільки можна, надавати для сприйняття почуттями, а саме: видиме - для сприйняття зором, чутне - слухом, запахи - нюхом, підлягає смаку - смаком; доступне дотику - шляхом дотику. Якщо будь - які предмети відразу можна сприйняти кількома почуттями, нехай вони відразу охоплюються декількома почуттями». К. Д. Ушинський, посилаючись на особливості дітей дошкільного віку, писав: «Дитяча природа ясно вимагає наочності. Вчить дитину будь яким п'яти невідомим йому словами, і він буде довго і марно мучитися над ними, але зв'яжіть з картинками двадцять таких слів і - дитина засвоїть їх на льоту». Сучасна педагогіка вважає, що в дошкільному навчанні повинні бути використані різні види наочності: спостереження живих об'єктів, розглядання предметів, картин, зразків, застосування технічних засобів навчання, використання схем, моделей.

ж) Принцип індивідуального підходу до дітей

Діти відрізняються різним рівнем гнучкості розумової діяльності - одні швидко знаходять відповіді, іншим потрібно ґрунтовно подумати; різним темпам засвоєння знань - один швидко схоплює і запам'ятовує, іншим потрібна тривала робота і повторення. У різному темпі формуються і навички: одна

дитина виконує дії автоматично після десятка повторень, у інших це число повторень подвоюється і потроюється, і тільки тоді дія стає автоматизованим. Розглянувши роль розумового виховання в розвитку особистості, особливості розумового розвитку дітей дошкільного віку, завдання, засоби, методи і принципи розумового виховання дошкільників можна зробити висновок: розумовий розвиток дошкільнят відбувається постійно під керівництвом дорослих в процесі різних видів діяльності.

Розвиток розумової активності і самостійності, придбання інтелектуальних умінь і навичок дітьми дошкільного віку - це важливі передумови для успішного навчання в школі і для підготовки до майбутньої трудової діяльності. «Ядром» розумового розвитку, його основним змістом є розвиток розумових здібностей.

Розумові здібності - це ті психологічні якості, які визначають легкість і швидкість засвоєння нових знань і умінь, можливості їх використання для вирішення різноманітних завдань. Розумовий розвиток дитини здійснюється під впливом соціального середовища. Основними показниками розумового розвитку є засвоєння системи знань, накопичення їх фонду, розвиток

творчого мислення і оволодіння способами пізнавальної діяльності, необхідними для придбання нових знань.

РОЗДІЛ II. Впровадження методики Л. Шелестової розвивальне читання в практику роботи

2.1. Розвивальне читання за методикою Л.Шелестової, як метод розумового розвитку

Проблема навчання дітей дошкільного віку читання є предметом постійного обговорення серед батьків. З різних об'єктивних та суб'єктивних причин дітей здебільшого навчають читати ще до вступу до школи. Відбувається це в різні способи: хтось використовує усталені методики, в результаті чого вивчення дитиною літер та навчання читання перетворюється на одноманітний тренаж; хтось шукає нові способи, аби зробити процес привабливим.

Серед різноманітних інноваційних підходів з навчання дітей читання вирізняється авторська методика Людмили Шелестової. В роботу з дітьми дошкільного віку вона впроваджується з 1998 року, має гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України». Дана методика є цікавою для батьків. Тому вона доступна та легка у використанні. Крім того. Цю методику активно впроваджують в практику роботи і педагоги дошкільних закладів.

Мета методики: розвиток дітей (інтелектуальний, мовленнєвий, чуттєвої сфери, мотивації, дрібної моторики тощо), задоволення вікових потреб; навчання малюків читати, але не з метою підготовки до школи та набуття високої техніки цього виду діяльності, а задля позитивної мотивації, отримання задоволення від процесу діяльності, прищеплення любові до читання.

Основні засади методики:

1. Відповідність змісту завдань вимогам Базового компоненту дошкільної освіти.

2. Навчання читання по складам.

3. Проведення занять у ігровій формі.

4. Використання наочного матеріалу (малюнків, природного матеріалу, карток, іграшок, схем, різних предметів тощо).

5. Залучення малюків до різних видів діяльності (малювання, розфарбовування, вирізання, співів, танців, конструювання, виготовлення аплікацій, відшукування предметів у приміщенні, переміщення у просторі, рольового перевтілення тощо).

6. Індивідуальний підхід до кожної дитини.

7. Логічно визначений і науково обґрунтований алгоритм засвоєння дитиною літер та навчання читання складів, слів, словосполучень, речень і текстів.

Зміст та структура навчально-розвивального посібника «Вчимося читати»

Навчально-розвивальний посібник «Вчимося читати» – це практичний посібник, за допомогою якого можна цікаво, легко та без перевантаження навчити дитину читати. Ефективне використання даної методики потребує від батьків знання змісту, структури навчально-розвивального посібника «Вчимося читати» та особливостей роботи з ним. Ознайомлюючись з посібником, потрібно звернути уваги на наступні питання:

1. Ознайомитися зі змістом книги, яка включає наступні розділи:

- розпочинаємо з упізнавання голосних;
- знайомимося з відкритими складами;
- опановуємо склади, що містять йотовані букви. М'який знак. Апостроф;
- переходимо до закритих складів;
- вивчаємо відкриті склади з кількома

приголосними;

- читаємо слова.

2. Ознайомитися з умовними позначками, які використовуються на кожній сторінці книги. Умовні позначки у вигляді символу позначають той вид діяльності, який використовується у певному ігровому

завданні. Знання умовних позначок створює певні зручності в роботі:

	<p>Завдання з використанням олівця або ручки.</p>		<p>Завдання з використанням голосу.</p>
	<p>Завдання, що передбачають маніпулювання предметами.</p>		<p>Завдання, що передбачають пересування у просторі.</p>
	<p>Завдання з використанням ножиць.</p>		<p>Завдання, що передбачають поєднання різних видів роботи.</p>

3.3 кожним завданням дорослим слід ознайомитися заздалегідь, щоб був час підготувати необхідне обладнання (папір, ножиці, клей, олівець, пластилін тощо).

У багатьох випадках після формулювання завдання дрібнішим шрифтом подаються методичні рекомендації та поради, які допоможуть підготуватися до заняття.

	<p>Розфарбуй у коричневий і зелений кольори ананаси, на яких є склади з буквою а.</p>
---	--

I Поясніть дітям, що склад утворюють дві або кілька букв, що стоять поруч.

4. На кожній сторінці вказано завдання для дитини. Бажано його формулювати так, як воно записано. Але, якщо дорослі хочуть забезпечити повноцінний розвиток дитини, а не лише навчити її читати, то доцільно використати будь-яке завдання в книзі з максимальною користю для неї. Тому завдання, запропоновані у посібнику, потрібно розширити: назвати, що зображено, якого кольору, якої форми, скільки предметів знаходиться, чого більше, а чого менше. Наприклад, у книзі є наступне завдання:

Допоможи білочці назбирати горішків на зиму. Виріж і поклади в дупло горішки з буквою **Іі**.

Далі подаються орієнтовні запитання для дітей за змістом малюнка: Де живе білочка? Що вона їсть? Чому білочка повинна готуватися до зими? Як вона готується до зими? Що білочка уже підготувала? Скільки горішків у кошику? Скільки грибочків сушиться? Що у дуплі стоїть на верхній полиці? А що стоїть на середній, а на нижній? Хто спостерігає за білочкою? А скільки пташенят сидить на гілці дерева? Як ти думаєш, яка пора року зображена на малюнку? Що любить їсти білочка? Скільки горішків зображено на малюнку? Скільки горішків з буквою **Іі**? Скільки горішків з іншими буквами? Що можна сказати про їх кількість? Так, їх порівну.

І лише потім запропонуйте дитині допомогти білочці підготуватися до зими: «Уважно розглянь малюнок і виріж горішки, на яких зображена буква **Іі**, бо вони найсмачніші. А потім поклади їх у дупло».

5. Виконуючи завдання, потрібно звертати увагу дитини на малюнки й пропонувати їй називати зображені предмети. Якщо вона відчуває труднощі, необхідно

допомогти їй і пояснити значення незрозумілих слів. Необхідною умовою правильного виконання дитиною завдань є їх пояснення. Наприклад, завдання:

	Виріж листочки, на яких є склади з буквою е, наклеї їх на дерево.
---	---

	
--	--

Спочатку зверніть увагу дитини на малюнок. Що намальовано на аркуші? Якого кольору листочки? Скільки листочків? Запропонуйте дитині знайти й показати той листочок, який вона буде вирізувати. Якщо дитина помиляється, ще раз покажіть їй букву, а потім знову запропонуйте знайти листочок,

на якому є склад з такою буквою.

Для формування у дитини стійких навичок читання потрібно звертати її увагу на букви та склади. В процесі виконання завдання і після закінчення нехай дитина назве букву, яку вивчали, склади, що зображені на малюнку. Варто пам'ятати про те, що зазвичай дитині молодшого віку легше запам'ятати будь-який матеріал, якщо вона промовляє його кілька разів у голос.

6. Тривалість заняття не повинна перевищувати 10 хвилин для 3-4-річної дитини і 15-30 хвилин – для 5-6-річної, якщо дитина виявляє бажання. Такі заняття можна проводити й щодня, і двічі-тричі на тиждень. Як правило, ігрові завдання подобаються малюкам, і вони охоче їх виконують.

7. Навчаючи дитину читати, треба враховувати її індивідуальні особливості, фізичний і психічний стан, уподобання, інтереси, бажання. На заняттях із читання дитина повинна почуватися комфортно. Так, залежно від індивідуальних особливостей дитини, варіюється кількість завдань, місце та темп їх виконання:

➤ якщо дитина не посидюча, варто збільшити для неї кількість рухливих завдань;

➤ якщо дитина повільна, не слід форсувати виконання завдань – це тільки

зашкодить справі. Нехай просувається властивим їй темпом;

➤ не варто докоряти дитині, якщо вона чогось не зрозуміла чи виконала завдання неправильно. Нехай виконає завдання ще раз або виконає іншу подібну вправу.

Такий підхід зумовлений метою діяльності: сприяти загальному розвитку дитині, дати їй позитивні емоції та прищепити інтерес до читання. 8. Результативність занять буде вищою, якщо дитина охоче братиме у них участь.

Методика навчання дітей читання

Ознайомлювати дитину з літерами, що позначають голосні звуки, потрібно послідовно, по черзі. Для вивчення кожної літери у посібнику пропонується 5-6 завдань: спочатку – на ознайомлення з літерою, потім – на її знаходження у складах і словах (дитина показує пальчиком, розфарбовує, підкреслює, обводить, вирізає тощо).

Саме тому, вивчаючи кожну літеру, бажано пройти наступні етапи роботи:

1. Ознайомлення з літерою.

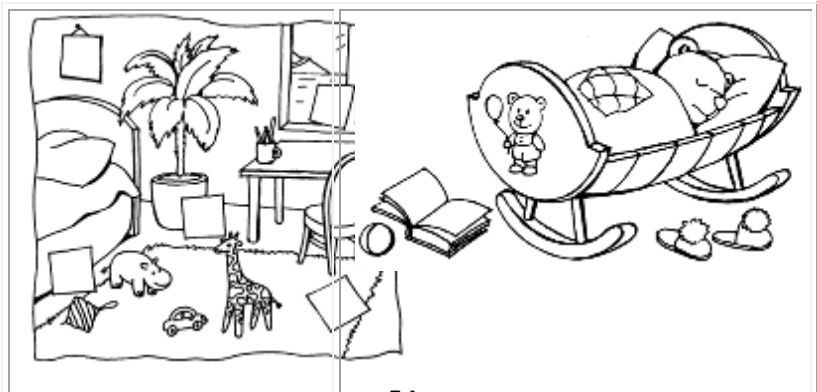
Познайомся з буквою
Аа, що прилетіла до
тебе на парашуті.
Розфарбуй її.

Виліпи з пластиліну
букву **А**

Стань так, щоб
ти був схожий
на букву **А**

	<p>Разом з улюбленою іграшкою пошукай букву Аа, що заховалася у кімнаті</p>		<p>Поклади ведмедика (ляльку, зайчика) спати і заспівай колискову, вимовляючи: – А-а-а...</p>
---	--	---	--

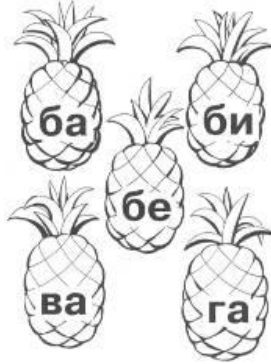
2. Знайди літеру серед уже відомих.

Знайди і виріж квадрати з буквою А.

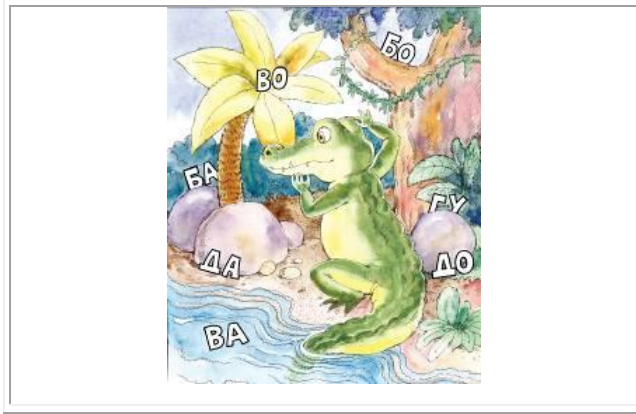
3. Ознайомлення зі складами, що утворюються за допомогою цієї літери.

Розфарбуй у коричневий і зелений кольори ананаси, на яких є склади з буквою а.

І Поясни дітям, що склад утворюють дві або кілька букв, що стоять поруч.

4. Знаходження складу з новою літерою серед інших складів.

Допоможи алігатору відшукати букву А у складах. Розфарбуй її.

5. Знаходження складу з новою літерою у словах.

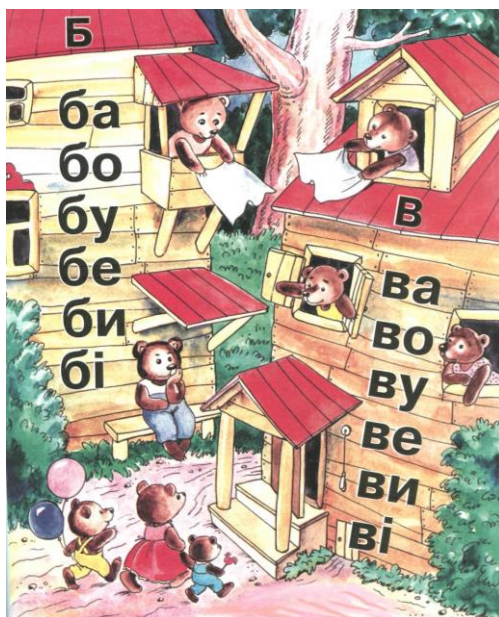
Знайди букву **а** у словах. Обведи або підкресли їх.

б. Повторення раніше вивчених складів, складання з них слів; конструювання слів з нових складів.

Якщо дитина вивчила букви, що позначають голосні звуки, можна переходити до вивчення літер, що позначають приголосні.

Вивчаючи букви, які позначають приголосні звуки, використовуємо назви звуків, а не букв: [б], а не [бе], [в], а не [ве], [г], а не [ге] тощо. Правильні назви літер дитина вже без проблем вивчить у школі, коли ознайомлюватимуться з абеткою.

Водночас потрібно вчити дітей помічати й утворювати з літерою, що вивчається, відкриті склади (приголосний + голосний) і знаходити ці склади в словах. Потрібно пояснити дитині, як треба читати дві букви, що стоять поруч, наприклад: **Б + А = БА**. Батькам варто звернути увагу на артикуляцію, показуючи дитині, як читати всі склади з буквою **Б**.

Читати їх потрібно разом з дитиною. Бажано це повторити кілька разів.

Під час виконання завдання потрібно стежити, щоб дитина відразу читала вголос склади (а не літери, з яких вони складаються). У разі потреби можна запропонувати виконати вправу кілька разів – головне, щоб вона навчилася читати склади правильно та швидко.

Якщо дитина може вже вільно утворювати відкриті склади й упевнено їх читати, варто дати їй можливість читати одно- та двоскладові слова. Це посилить інтерес до читання, адже мати справу зі слова набагато цікавіше, ніж зі складами. Якщо виникають

труднощі, треба допомогти дитині прочитати слово. Наприклад, дорослий читає перший склад, а дитина нехай прочитає другий.

Коли дитина вивчить усі букви, що позначають приголосні звуки, навчиться читати склади, що утворюються з ними, опанує одно- та двоскладові слова, можна переходити до вивчення складів із йотованими літерами. Опанування цих складів становить для дитини певні труднощі, оскільки потрібно злити вимовляти два звуки в складі однієї літери: **Я** = [й] + [а], **Ю** = [й] + [у] тощо. Все це треба пояснити малюкові, потренуватися разом з ним у вимові нових звуків, а потім пройти ті самі етапи, що й з іншими літерами. Після цього знайомимо дитину із м'яким знаком, апострофом та особливостями читання складів з ними.

Наступний етап – ознайомлення із закритими складами. Закриті склади (голосний + приголосний) діти часто читають навпаки. Щоб виправити цю помилку можна запропонувати такі ігрові завдання:

➤ домалюй метеликам крильця, з'єднавши крапки. Прочитай склади, що написані на крильцях;

➤ з'єднай лінією ялинки, на яких є склади з однаковими буквами;

➤ виклади з паличок склади: ША – АШ, НУ – УН, ТІ – ІТ.

Виконуючи ці завдання, дитина вчиться помічати відмінність між закритими та відкритими складами, правильно їх читати.

Потім слід перейти до вивчення відкритих складів із кількома приголосними (приголосний + приголосний + голосний), читання який викликає у дітей певні труднощі, подолати які допоможуть спеціальні завдання:

- допоможи курці знайти своїх курчат (з'єднай їх лінією);
- знайти ключик до кожного замка (з'єднай їх лінією);
- виріж і розклади цеглини на вантажівки;
- виріж склади, які біжать до книжки.

Після того, як дитина навчиться читати одно-, дво- та трискладові склади, переходьте до читання слів. Зробити цей перехід плавним і цікавим для дитини знову ж таки допоможуть ігрові завдання.

Важливо, щоб процес навчання читання супроводжували позитивні емоції. В іншому

2.2. Цікаві ігри для роботи з дітьми з навчання читання

Розвиваючий посібник «Вивчаємо букви»

Вивчаючи букви діти виконують безліч завдань: обвести та дописати букву, знайти слова-картинки у яких є певна буква, провести лабіринт, з'єднати однакові букви, обведення предметів, штрихування букв, складання пазлів, знаходження відмінностей та зайвого. Розвивати логічне мислення, дрібну моторику пальців рук, фонематичний слух, увагу. Виховувати бажання працювати та пізнавати щось нове.

«Де пара рукавичці?»

Мета: вчити дітей знаходити пару рукавичці на яких написано букви, що позначають голосні звуки; співвідносити букву на яку починається слово на іншій рукавичці; розвивати логічне мислення, слух, удосконалювати вимову звуків. Виховувати уважність, бажання допомогти друзям.

Матеріал: рукавички з буквами та словами, що починаються на ці букви.

Хід гри: вихователь пропонує знайти пару рукавичці. Потрібно з'ясувати яка буква написана на цій рукавичці та знайти ту на якій картинка починається на цю букву.

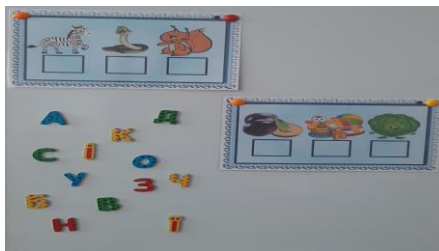

«Утвори нове слово?»»

Мета: вчити дітей знаходити першу букву у слові, що знаходиться на картинці; удосконалювати вміння утворювати нові слова та читати їх, знаходити букви серед знайомих та незнайомих букв; розвивати логічне мислення, слух. Виховувати уважність, кмітливість, інтерес до навчання.

Матеріал: предметні картинки, магнітні букви

Хід гри: дитина визначає першу букву у слові-картинці, знаходить її серед запропонованих і ланцюжком утворює нове слово, читаючи його.

«Склади букву»

Мета: удосконалювати знання про графічне зображення букв; розвивати логічне мислення, фонетичне сприйняття, пам'ять. Виховувати старанність та інтерес до читання.

«Потяг звуків»

Мета: вчити дітей знаходити слова з певними буквами, що знаходиться на картинці; удосконалювати вміння визначати місце букви у слові, збагачувати словниковий запас, розвивати мислення, увагу, допитливість. Виховувати працелюбність, охайність.

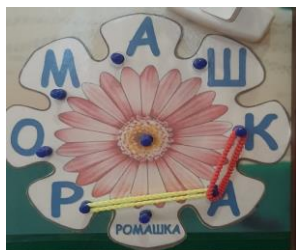
Матеріал: потяг та предметні картинки.

Хід гри: дитина повинна визначити, яка буква міститься у слові та причепити його до певного паровоза та утворити потяг.

БІЗБОРД „ЗЕЛЕНЕ ЦАРСТВО”

(утворення нових слів за методикою
Воскобовича)

«Хто де живе?»

Мета: вчити дітей знаходити картинки з певними буквами, що позначають голосні і приголосні звуки; розкладати їх у потрібні будиночки; удосконалювати вміння виділяти певні букви на початку та в кінці слова збагачувати словниковий запас, розвивати мислення, увагу, допитливість. Виховувати охайність, самостійність

Матеріал: будинки та предметні картинки.

Хід гри: діти називають слово та визначають в який будинок треба поселити цього мешканця (предметну картинку), називаючи букву, яка є адресою для мешканця.

«Склади квітку»

Мета: вчити дітей називати знайомі букви та визначати їх місце у слові (на початку, в середині, в кінці), підбирати слова на задану букву; збагачувати словниковий запас, розвивати мислення, увагу, допитливість. Виховувати самостійність, бажання допомагати один одному.

Матеріал: предметні картинки, квіти без пелюсток, позначки букв та місця букви у слові

Хід гри: діти називають букву, що знаходиться у серединці квітки та розглядають, де знаходиться буква у словах. Називаючи, що намальовано на картинці визначають, якій квітці належить пелюстка.

«Пірамідка»

Мета: вчити дітей називати знайомі букви, що написані на верхівці пірамідки та визначати їх місце у слові (на початку, в середині, в кінці), підбирати слова на задану букву; збагачувати словниковий запас, розвивати мислення, увагу, допитливість. Виховувати самостійність, бажання допомагати один одному.

Матеріал: предметні картинки, пірамідки **Хід гри:** діти називають букву, що написана на верхівці пірамідки та шукають елементи-кільця пірамідки, називаючи місце букви у слові.

Коректурні таблиці – це інформаційно-ігрове поле з різною кількістю клітинок (від 9 до 25), заповнених предметними картинками (цифрами або буквами; цифрами і буквами; символами чи знаками, геометричними фігурами). Картинки добирають за змістом тематично. Тематична палітра коректурних таблиць може бути досить широкою. Вона майже не змінюється в різних вікових групах, розширюється лише змістове наповнення та урізноманітнюються зв'язки між елементами теми.

Рекомендації щодо роботи з коректурними таблицями: дорослий оголошує запитання або завдання, діти виконують його, пояснюють свої дії; дорослий може прокоментувати відповідь, судження (надати додаткову інформацію, оцінити виконання, уточнити деякі факти тощо).

Основне завдання — завдяки уважному слуховому сприйняттю і зосередженому розгляданню таблиці знайти правильну відповідь і назвати правильне слово (слова).

Дати відповідь на запитання чи виконати завдання діти мають, використовуючи спеціальні фішки (геометричні фігури, дрібні предмети, якими діти накривають картинки-відповіді), а потім

прокоментувати результат виконання завдання.

Діти працюють з розлінованою, але незаповненою коректурною таблицею-рамкою і набором предметних картинок-карток, заповнюючи клітинки згідно з усними завданнями дорослого або символічними вказівками на форму (колір, букву, число, величину тощо). Такі завдання розвивають здатність орієнтуватися в таблиці, вправляють у розумінні й правильному вживанні прийменників («між», «за», «перед», «під» тощо), просторових прислівників («вище», «нижче», «справа», «зліва»).

Основними засобами у роботі з коректурними таблицями є інтелектуально-мовленнєві завдання, ігри-вправи, які будуть постійно коригувати уявлення дітей про предмети, відчувати пов'язаність усього з усім; сприятимуть розвитку мислення й мовлення дітей, удосконаленню сприймання, уваги, пам'яті, формуванню у дошкільнят основ діалектичного світогляду, розкриттю їх творчих здібностей, забезпечуватимуть пізнавальну активність, стійкий інтерес до інтелектуальної діяльності.

Використання коректурних таблиць:

- ефективний засіб «включення» дітей у заняття, тобто педагоги можуть

використовувати їх на початку заняття як демонстраційний засіб;

- під час проведення основної частини заняття, об'єднавши дітей у невеличкі підгрупи, можна запропонувати їм менші за розміром таблиці;
- як своєрідну інтелектуальну гру, в якій діти змагатимуться поодиночі або командами на швидкість реакції.

1. Назвіть, які літери зображені в першому горизонтальному рядку? Яка літера зайва і чому?
2. Придумайте слово на літеру під номером 5.
3. Назвіть літери в першому горизонтальному стовпчику. Яка літера зайва і чому?
4. Яка літера розташована під літерою И, під літерою О?
5. Придумайте слово на літеру, яка розташована під літерою Г?
6. Назвіть літери, які позначають голосні та приголосні літери у таблиці.
7. Назвіть літери в третьому горизонтальному стовпчику.

6.Склади

ДО 1	ШО 2	ОЗ 3	РО 4	ЖО 5
ГУ 6	РУ 7	ВУ 8	НУ 9	УБ 10
ЦІ 11	РІ 12	ЛІ 13	КО 14	ФІ 15
ТИ 16	ИД 17	ЛИ 18	ВИ 19	БИ 20

1. Прочитайте склади в першому горизонтальному рядку. Який склад можна вважати зайвим?
2. Придумайте слово на початковий склад під номером 8.
3. Прочитайте склади в третьому горизонтальному стовпчику, придумайте на них слова.
4. Який склад розташований під номером 7? Під номером 9?
5. Придумайте слово на склад, який розташований під номером 3.
6. Прочитайте склади в третьому горизонтальному рядку. який склад знаходиться під складом ДИ? Над складом ДО?
7. Прочитайте всі склади в таблиці. Які х них відкриті, а які закриті?

12. Слова

СУП	ДУБ	ЗУБ	КУЩ	РУКА
1	2	3	4	5
ВОДА	СОВА	КОЗА	ГОРА	ЖУК
6	7	8	9	10
ДІД	СІК	МЕД	ЗОЛА	НІС
11	12	13	14	15
ДІМ	РІКА	СИР	ЛУГ	МАК
16	17	18	19	20

1. Прочитайте слова в першому горизонтальному рядку. Яке слово можна вважати зайвим?
2. Прочитайте слова під номером 5.
3. Прочитайте слова в третьому горизонтальному стовпчику. Яке слово зайве? Чому?
4. Яке слово розташоване під номером 5? Під номером 8?
5. Прочитайте слово під словом НОРА. Над словом РУКА.
6. Прочитайте слова в першому горизонтальному рядку. Яке слово знаходиться під номером 4? Над номером 20?
7. Прочитайте сусідів слова під номером 9.
8. Прочитайте всі слова в таблиці.

1. Назвіть слова (картинки) в першому горизонтальному рядку. Яке слово можна вважати зайвим?
2. Назвіть картинку (слово) під номером 6. на який звук розпочинається це слово?
3. Назвіть картинку-слова в другому горизонтальному рядку. Яке слово зайве? Чому?
4. Яке слово розташоване під номером 4? Під номером 2?
5. Назвіть картинку-слова під картинкою гарбуза. На який звук починається це слово?
6. Назвіть слова в третьому горизонтальному рядку. Яка картинка знаходиться під номером 8, на який звук починається?

1. Знайди букви червоного кольору.
2. Знайди букви синього кольору.
3. Знайди букви жовтого кольору.
4. Знайди букви зеленого кольору.
5. Знайди букви чорного кольору.
6. Знайди букви фіолетового кольору.

Мнемотехніка ефективно допомагає розв'язати різноманітні проблеми мовлення завдяки формуванню відповідних навичок, творчому підходу та створенні ситуації успіху, що є найдоцільнішою мотивацією процесів ефективного навчання.

Прийоми мнемотехніки полегшують запам'ятовування дітьми нової інформації та збільшують обсяг пам'яті шляхом утворення додаткових асоціацій. В даний час створено безліч методик раціонального запам'ятовування, проте по колишньому суть їх одна — спочатку запам'ятовується який-небудь опорний ряд до якого підібрані асоціації.

Асоціація — уявний зв'язок між двома предметами, фон — це те, що ви добре знаєте до найдрібніших подробиць. Тоді для того, щоб запам'ятати безліч якихось фактів, їх потрібно з'єднати (асоціювати) з тим, що вам добре знайомо.

Збільшена кількість інформації і необхідність запам'ятовувати багато і надовго відродила інтерес до цієї області практичної психології.

Добре відомо, що мова мозку — це образи. І, перш за все, зорові образи. Якщо

звертатися до мозку на його мові, він виконує будь-які наші команди, наприклад, команду «запам'ятати». Але де узяти такі програми, які дозволять нам спілкуватися з мозком і кодуватимуть телефони, дати, номери автомобілів на його образну мову? Мнемотехніка і є такою програмою. Вона складається з декількох десятків розумових операцій, завдяки яким вдається «налагодити контакт» з мозком і узяти під свідомий контроль деякі його функції, зокрема, функцію запам'ятовування.

Мнемотехніка допомагає вирішити такі основні навчальні та виховні завдання:

- розширюються творчі можливості дитини, завдяки гармонійній роботі лівої (логіка) і правої (творчість, образне мислення) півкулі головного мозку;

- формується вміння ефективно і самостійно вчитися;

- підвищується самооцінка дитини завдяки результативності у навчанні;

- зменшуються стреси від навчання;

- збільшується навчальна мотивація, а з нею й успіхи;

- звільняється час від запам'ятовування для продуктивної та творчої роботи;

- розвиток образної пам'яті допомагає сприймати навколишній світ у всій красі;
- людина стає більш самостійною в інтелектуальній та практичній роботі, а це підвищує її адаптацію у соціумі;
- активізація внутрішніх механізмів засобами мнемотехнології.

Новизна методичної розробки полягає у створенні системи безпосередньо освітньої діяльності з дітьми раннього віку і дотримання принципу інтеграції, який забезпечується взаємодією всіх освітніх галузей.

Використання прийомів мнемотехніки з розвитку зв'язного мовлення для дітей дошкільного віку.

При реалізації методів і прийомів мнемотехніки необхідно враховувати вікові психічні та фізичні особливості дітей. Діти стають більш самостійними. Продовжує розвиватися предметна діяльність, ділове співробітництво дитини і дорослого; удосконалюються сприйняття, мова, початкові форми довільної поведінки, гра, наочно-дієве мислення, вкінці року з'являються основи наочно-образного мислення. Розвиток предметної діяльності пов'язано із засвоєнням культурних способів дії з різними предметами.

У ході спільної з дорослими предметної діяльності продовжує розвиватися розуміння мови. Слово відокремлюється від ситуації і набуває самостійного значення. Діти продовжують засвоювати назви оточуючих предметів, вчать виконувати словесні прохання дорослих, орієнтуючись в межах найближчого оточення. Удосконалюється регуляція поведінки в результаті звернення дорослих до дитини, який починає розуміти не тільки інструкцію, але і розповідь дорослих. Швидко розвивається активна мова дітей. Діти легко заражаються емоційним станом однолітків.

Проговорюючи всі назви картинок, діти запам'ятовують послідовність дій і процесів. Завдяки цьому вони починають легше орієнтуватися в навколишньому середовищі, засвоюють правила спілкування і поведінки.

Метод мнемоніки — прекрасний спосіб швидко запам'ятовувати віршики. Кожне слово або дія, описана у вірші, відповідає мнемокартинці. Малюки повторюють фрази і показують відповідні картинки. По суті, ця методика являє собою простий ребус, в якому зашифровано весь вірш. Наочно-образно вірші

запам'ятовуються набагато швидше, адже їх можна побачити.

Суть мнемотехніки - на кожне слово або маленьке словосполучення придумується картинка, таким чином текст замальовується схематично і, дивлячись на ці схеми - малюнки дитина легко запам'ятовує інформацію.

Малюки опираючись на мнемотаблицю, за допомогою вихователя розповідають казку, заучують вірші, відгадують загадки.

*Рама, рука, рак, відро,
риба, равлик, рись, перо,
робот, руки, сир, ворона,
тигр, рушник, кефір, корона.*

Жаба, ніж, піжама, книжка,
жук, пожежник, ложка, сіжка,
жолудь, ведмежка, казан,
ліжко, жало, баклажан.

2.3. Конспекти занять

„Маленькі чарівники Осені”

(Конспект заняття молодша група)

Програмовий зміст: закріпити вміння добирати асоціації до пори року „Осінь.” Дати дітям знання про будова дерева та його плоди та листя. Закріпити знання про вивчені букви А, О, У, навички співати їх пісеньки, удосконалити вміння знаходити букви у словах та називати їх. Закріпити знання про фрукти, що ростуть на дереві, закріпити кольори. Вчити відтворювати красу дерев у аплікації. Розвивати спостережливість, увагу, мислення, вміння аналізувати, узагальнювати, робити висновки. Розвивати зв'язне мовлення у дітей. Підвести дітей до висновку про неоціненність краси і користі природи, необхідності берегти дерева. Виховувати любов і дбайливе ставлення до рідної природи. Сприяти формуванню комунікативних навичок. Виховувати у дітей допитливість, екологічний світогляд.

Матеріали: запис вітру, дерево та листя з буквами різного розміру, асоціативні картки, д/г „З чого складається дерево”, д/г „Знайди таке саме”, коректурна таблиця, фрукти, кошики різкого кольору, фон та листя для аплікації, подарунки для дерева.

Хід заняття

Вихователь: Доброго ранку! Доброго дня!

Хай плещуть долоньки,

Хай тупають ніжки,

Працюють голівки,

І сяють усмішки.

Доброго ранку! Доброго дня!

Бажаєм ми Вам.

Чути шум вітру та плач ведмедика

Вихователь: Хто це так у нас плаче? (Ведмедик) Що у нього сталося? (Вітер струсив все листя з дерева на землю)

Вихователь: Давайте допоможе ведмедику позбираємо листя . але погляньте вітер хоче з нами пограти і на листочках написані букви. Тому складемо ми його у різні кошики. *(Діти збирають листя у 3 кошика на кожному знаходиться буква А,О,У, які листочки туди класти)*

Вихователь: Давайте пригадаємо в яку пору року опадає листя з дерева? *(Восени)*

Д\г «Яка осінь» (асоціативні картки)

Діти вішають листячко на дерево

Вихователь: Давайте пригадаємо з чого складається наше дерево. Вітер не лише з листя з дерева струсив, але й нашу картинку розірвав. Давайте спробуємо відтворити її.

Д/г „З чого складається дерево” (будова)

Вихователь: Давайте заспокоїмо вітер і трішки з ним пограємо.

Пальчикова вправа „Вітер та листячко”

Вітер гаєм пролітав,
Вітер листя рахував,
Ось, листок рудий, дубовий,
А червоний – то кленовий,
Ось листочок з горобини,
Золотавий із калини...
Вітер листячко зриває
І по стежці розкидає.

Вихователь: Поки ми з вітром грали він і тут з нами пожартував здувши всі листочки та плоди з дерева.

Д/г „Знайди таке саме”

(на плодах написані букви, потрібно знайти такий самий плід та назвати букву, яка на ньому написана)

Діти вішають листячко на дерево

Вихователь: Осінь урожайна пора року. Давайте з'ясуємо, які ж плоди ми збираємо з наших дерев.

Д/г «Що на дереві росте» (коректурна таблиця)(закрити ті плоди в яких є букви А, О, У)

Вихователь: Дари дерева зібрані, але всі в один кошик. Давайте розкладемо плоди в різні кошики відповідного кольору.

Д/г «У який кошик?»

Діти вішають листячко на дерево

Вихователь: Дерево ще сумне тому, що вітер скинув листя з усіх дерев. Давайте допоможемо й іншим деревам. Перед вами саме дерево, вам потрібно наклеїти листя до цього дерева.

Аплікація „Листячко на дерево”

Діти вішають листячко на дерево

Вихователь: Щоб наше дерево не сумувало, на прощання ми подаруємо дереву подарунки.

Дитина 1. Я дарую тобі птаха, щоб він був тобі другом.

Дитина 2. Я дарую тобі сонечко, щоб воно тебе зігрівало.

Дитина 3. Я дарую тобі крапельку води, щоб вона тебе напоїла.

Дитина 4. Я дарую тобі черв'ячка, щоб він копав тобі землю.

Дитина 5. Я дарую тобі листочок, щоб у тебе їх було багато.

Дитина 6. Я дарую тобі земельку, щоб ти краще росло.

Вихователь: ну, що час нам прощатися з деревом та ведмедиком. До побачення Вам. І з вами дорогі гості ми теж прощаємось.

До побачення!

«Сонечко заблукало»

(конспект заняття середня група)

Програмовий зміст: закріпити вміння розрізняти вивчені букви (А,О,У,И,І,Е,Б,В), вправляти в умінні читати склади, придумувати слова, знаходити предметні картинки у назвах яких є задана буква; вчити складати з геометричних фігури тварин (круг, трикутник, прямокутник, овал); закріпити назви птахів (сова, ворона, снігур, синичка, горобець, голуб, дятел, сорока), тварин, комах. Розвивати пам'ять, увагу, мислення. Виховувати бережливе ставлення до природи, старанність, бажання допомагати один одному.

Матеріал: літери А, О, У, И, І, Б, В, геометричні фігури, предметні картинки птахів, звірів, комах, макет лісу та зоопарку.

Хід заняття

Вихователь: Хтось стукає дот нас у групу.
Діти, хто це?

Горобчик: Це я, горобчик, хочу повідомити
вам, що заблукало сонечко, цілий
день його нема.

Вихователь: Діти, давайте покличемо
сонечко:

Вийди, вийди сонечко
На дідове полечко,
На бабине зіллячко,
На наше подвір'ячко.
Дітки гуляють,
Тебе виглядають.

Вихователь: Не знаходить доріжку сонечко.
Давайте підемо пошукаємо його.
Але потрібно збудувати доріжку
із літер, які ми вивчили (діти
викладають послідовно літери А,
О, У, И, І, Б, В).

Вихователь: Молодці! Підемо до лісу і
запитаємо у дерев, чи не бачили
вони, де сонечко заховалось?

Деревце у нас красиве,
Прикрасили всім на диво
Біля нього покружляєм,
Як зайчики пострибаємо!

*(Діти підходять доріжкою з літер до дерев,
кружляють, потім стрибають на місті,
зупиняються)*

*(На дереві на геометричних фігурах
зображені букви А, О, У, І, Е, И, діти їх
називають)*

Вихователь: Молодці! А ось на дереві лист-загадка. Давайте прочитаємо.

«Хто двічі народжується, перший раз твердим,
другий раз м'яким». (ПТАШКИ)

Вихователь:

Скачуть наші пташенята,
Шукають смачні зернята.

І на гілочки летять

Горобини поклювати

Потім знялись, полетіли

І на землю тихо сіли.

Ось на Диво-дереві сидять пташки.

Які пташки на дереві?

*(Діти називають: синичка, горобець, сова,
дятел, снігур, ворона, сорока, голуб)*

Вихователь: Чомусь засмучені пташки.

Мабуть, вони голодні. Давайте
насиплемо їм зерна. У кожної
пташки є своя тарілочка,
потрібно прочитати табличку із
назвою пташки і насипати їй
зерна.

*(Діти знаходять собі пташку на дереві,
садять біля тарілочки, на якій написана
назва пташки, яку вони називають і ділять*

*слово на склади (во-ро-на...), знаходять у
слові знайомі літери)*

Вихователь: Пташок нагодували, але сонечка не знайшлося. Підемо далі сонечку дорогу показувати. Ой, хтось плаче! Та це звірята у зоопарку. **(Діти підходять до макету зоопарку)**

Тук-тук, тук! (стукають)

Чия це хатка?

Мама тут і левенятка

Тихо двері відчиняй,

Не підходь, не заважай.

Діти називають: лев, левенята,

Вихователь: Скільки левенят (4)! Вони теж сумують, що сонечко заблукало.

Щоб вони не заблукали
поставимо таблички **(ЛЕВ,
ЛЕВЕНЯТА)**

Тук-тук, тук! (стукають)

Чия це хатка?

Мама тут і ведмежатка!

Тихо двері відчиняй,

Не підходь, не заважай.

Діти називають: ведмідь, ведмежата.

Давайте порахуємо скільки тут ведмежат (5).
Наскільки ведмежат більше ніж левенят?

Щоб ведмежата теж не заблукали поставимо біля їхнього будиночка таблички (ВЕДМІДЬ, ВЕДМЕЖАТА)

А ось бегемотики

Схопились

за животики

Вони морозива поїли тому і захворіли. Скільки

бегемотиків? (Викладають таблички з назвою БЕГЕМОТИКИ, БЕГЕМОТ).

Щоб звірята не сумували ми складемо фото їх друзів-звірят.

Викладають із геометричних фігур (лисичку з трикутників, зайчика з овалів, ведмедика з кругів, вовка із прямокутників і трикутників, їжачка з овалів и трикутників. Потім викладають слово ЗВІРІ і читають.

Вихователь: Сонечко не знайшли. Давайте покличемо Чарівницю, можливо, вона нам допоможе.

Чарівниця читає вірш.

КОТИЛАСЯ ТАРІЛОЧКА

Котилася тарілочка по крутій горі,

Забавляла любих діток

У моїм дворі.

Нам тієї тарілочки

Чому не любить –

Хорошая, золотая

І як жар горить.

Прийшла баба – сама чорна
І чорний жупан
Заховала тарілочку
У синій туман.
Постихали співи й жарти
У дворі моїм;
Золотої тарілочки стало жаль усім...
Золоту тарілочку всі знають давно:
То на небі сонце ясне
На весь світ одно.
Чорна баба – нічка темна:
Із давніх-давен
Покриває все на світі,
Як погасне день.

Чарівниця: Я вам допоможу знайти, тільки ви теж допоможіть моїм друзям комахам сонечкам і метеликам знайти свої крильця, а потім і їх будиночки.

Гра «Знайди пару крилець для комах – сонечка»

З'єднати і прочитати склади (ВО, ВА, ВИ, ВІ, ВЕ, ВУ, БА, БО, БУ, БЕ, БИ, БІ). Потім беруть комах і знаходять квітку із таким самим складом.

Половинки подружились,
Ну, а потім розгубились.
Допоможіть любі малята
Половинки метеликів і сонечок зібрати

І на свою квітку-домівку вирушати.
Комашки знайшли свої будиночки.
Ось і сонечко знайшлося.

Вихователь разом з дітьми читає закличку

Я вітаю сонечко:

«Здравствуй золоте!

Я вітаю квіточку.

Хай собі росте.

Я вітаю дощик,

Лий, як із відра!

І з друзями вітаюся, зичу вам добра!»

***Чарівниця роздає всім пряники з
намальованими літерами. Вихователь
підсумовує заняття приказкою:
«На сонці тепло, а біля матері добре».***

«Прогулянка до країни букв»
(Конспект заняття молодша група)

Програмовий зміст: закріпити вміння малят знаходити вивчені букви А, О в словах; вправляти у розрізненні кольорів; вміння викладати доріжку з готових заготовок. Удосконалювати вміння злизо читати голосні букви із різною силою голосу, вчити дітей розуміти та чітко і виразно промовляти віршований твір, удосконалювати навички у підготовці руки до письма під час зафарбовування. Розвивати пізнавальні інтереси, увагу, пам'ять, дрібну моторику рук, мовленнєве дихання. Виховувати уважність, охайність та задоволення від виконаної роботи.

Матеріал: кулька, картка-лист, фішки, сліди з буквами (А, О, У), 2 кошики, букви (А, О), картка для читання, картки-долоньки з літерами, картки-розмальовки, кольорові олівці.

Хід заняття:

Вихователь: Малюки ви добре спали?

Без плачу сьогодні встали?

Всі до мене поверніться:

Усміхніться, подаруймо один
одному Усмішку і чудовий настрій.

Лиш природа за вікном не весела.

Бо дерева і кущі,
І маленькі пташечки –
Всі вони чекають,
Тепла дожидають,
Осінь проводжають.

До групової кімнати залітає повітряна кулька з листом. «Дорогі діти запрошуємо вас на прогулянку до «Країни Букв», щоб дістатись до нього потрібно викласти доріжку» З повагою літера О Вихователь: Малята, щоб отримати сліди Вам потрібно фішками закрити знайомі букви в листі.

Дидактична гра «Знайди букви А та О в словах» Діти фішками закривають вивчені букви А, О.

Вихователь: Ось і отримали ми слідочки та не прості, а чарівні. Відшукайте сліди з буквами А, О та викладіть доріжку.

Дидактична гра «Виклади доріжку» Діти викладають доріжку з слідів по яких вирушають до Країни Букв.

Вихователь: Ми прийшли до Країни Букв. А запросила нас буква, яку ви добре знаєте. Бублик з маком, Ні – з ізіюмом! Дуже смачно все одно. І дорослий, і дитина Впізнають в ній букву О. Діти я забула закрити вікно і вітерець-постунець розвіяв усі букви по кімнаті. Ви допоможете їх позбирати. Та

глядіть уважно в який кошик, яку букву покласти.

*Дидактична гра
«Збери букви в кошик»* Діти збирають
букви розкладені по кімнаті у два кошики.
На кошиках прикріплені літери А та О.

Вихователь: Малята, а ви можете з своїх пальчиків показати букви А, О.

Вихователь: Вітерець так сильно дув на букви, що вони застудилися і не можуть співати своєї пісеньки, допоможемо заспівати? Тихо співаємо: О-о-о; Голосніше співаємо: А-а-а; Трішки помовчимо і заспіваємо з нову Тихо співаємо: О-о-о; Голосніше співаємо: А-а-а.

Фізкультхвилинка

*Ми країною йшли
Букви знайшли
Нагнулись, підняли
У кошик поклали
І далі пішли
Ми країною йшли
Кульку знайшли
Дотягнулись, взяли
І далі пішли.*

*Діти весело рушайте
За столи скоріш сідайте.
Вас чекає там завдання,
І цікава дуже гра.*

*Дидактична гра «Хованка»
Діти накривають ту літеру*

*на долоньках, яку називає вихователь.
Оленятко із лісу прийшло Букви А і О на
кульках принесло Щоб дітям роздати, Ці
букви потрібно всі знати.*

*Дидактична гра «Зафарбуй
кульку» Діти розфарбовують кульки з
буквами А, О кольоровими буквами. А –
синім кольором, О – червоним кольором.*

Вихователь: А тепер нам час
повертатися Через ліс, горбок,
долину Неблизький ми
шлях пройдемо, Станьте гарно у
рядок, Та підемо в
дитсадок.

Повернулись ми швиденько
Із казкової країни –
В ній цікавого багато
А тепер скажіть мені
Що сподобалось, що – ні?

Тема: “Незвичайний гість”

(Конспект заняття середня група)

Мета: ознайомити дітей з графічним зображенням та назвою букви З, визначати її характерні ознаки, наголосити на те, що її не можна співати; учити утворювати склади і вміти їх прочитати; вправляти в умінні

орієнтуватися в просторі; розвивати словниковий запас, дрібні м'язи рук, логічне мислення, мову, уяву; виховувати уважність, бажання виконувати ігрові справи та завдання, інтерес до занять, кмітливість.

Матеріал: олівці, пластилін, гудзики, насіння, камінці, квасоля; музичний супровід (аудіозаписи).

Хід заняття:

Діти заходять до ігрової кімнати, шикуються на килимку. До групи під музику заходить пританцьовуючи Буратіно.

Вихователь: Діти, ви знаєте хто це завітав до нас?

Діти: Так, це Буратіно.

Буратіно: Доброго дня це Буратіно.! Я повинен іти до школи і в мене навіть є абетка, але я не знаю жодної букви.

Вихователь: Діти, давайте ми з вами допоможемо Буратіно вивчити букви. Діставай з портфеля свої букви.

Буратіно дістає з портфеля букву Д.

Буратіно: Ви знаєте яка це буква?

Діти: Буква Д.

Вихователь: Наші діти знають багато віршів про вивчені букви.

Дитина: Як зробити букву Д?

Дуже просто, як димар.

Піч розтоплять, дим піде

І підніметься до хмар.

Буратіно (*дістає іншу букву з портфеля*): А це що за буква?

Діти: Буква Б.

Дитина: Буква Б, як бегемотик, що захопився за животик,

Він морозива поїв, а тому і захворів.

Буратіно: А це що за буква?

Діти: Це буква А.

Дитина: Стали букви у рядок

І побігли в дитсадок,

Хто із них за ватажка?

Ну, звичайно буква А.

Буратіно: А це що за буква?

Діти: Це буква И.

Дитина: Два стовпці забиті прямо,

По ним третій навскоси,

Буква И - сказала мама, — до алфавіту внеси.

Вихователь: Буратіно, ти мабуть зрозумів, що наші діти знають багато букв?

Буратіно: Так, вони у вас молодці!

Вихователь: Тож давай, Буратіно, ти разом з нашими дітками пограєш в гру і вивчиш декілька букв.

Дидактична гра “Покажи букву”

Діти по всій груповій кімнаті знаходять собі букви, які прикріплені на стінах, дверях, шторах... і стають з ними біля стільців.

Вихователь: Яку букву ти знайшов?

Дитина : Я знайшов букву А.

Вихователь: Стань як буква А. А ти яку букву знайшов?

Дитина 2: Я знайшов букву І.

Вихователь: Вірно, стань як буква І. А ти яку букву знайшов?

Дитина 3: Я знайшов букву Г.

Вихователь: Молодець, стань як Г разом з тим, хто знайшов таку ж букву.

Вихователь: Молодці! Буратіно, тобі сподобалося гратися з нами?

Буратіно: Так, дуже сподобалося.

Вихователь: Якщо тобі сподобалося, давайте разом виконаємо ще одне завдання. Підійдіть до своїх столиків і викладіть ту букву, яка вам найбільше подобається.

На столиках в тарілочках лежить: квасоля, гудзики, камінці, кісточки. Звучить легка, приємна музика. Діти повертаються на свої робочі місця і виконують завдання. Буратіно також виконує завдання разом з дітьми.

Вихователь: Яку ти виклав букву?

Вихователь: А ти що виклав, Буратіно?

Буратіно: А я виклав букву А.

Вихователь: Буратіно, покажи нам, що в тебе ще є в портфелі.

Буратіно дістає букву З, вихователь розміщує її на дошці.

Вихователь: Діти, це буква З. Давайте ми її розглянемо. На що схожа буква З?

Діти: На два банани, на цифру 3, на гачечки, на пташку, яка летить, на чайку.

Вихователь: Діти, давайте ми спробуємо її намалювати в повітрі. Малюємо зверху півколо, а потім знизу ще одне півколо.

Вихователь показує на дошці, обводячи пальцем букву З, а діти повторюють в повітрі.

Вихователь: Щоб краще запам'ятати вивчену букву, давайте ми її ще зліпимо. Для початку підготуємо свої пальчики до роботи.

Пальчикова гімнастика

Мої пальці не лінівi, а моторні та кмітливі.

Можуть в зошиті писати,

Можуть квіти поливати,

Можуть грати на сопілці,

Лоскотати шию киці,

Можуть шити нас навчити,

І всіх діток полічити.

Вихователь: Тепер можемо починати працювати.

На столах для кожної дитини лежить квадрат з картону, 2 шматочки пластиліну.

Вихователь: Беремо один шматочок пластиліну, прямими рухами рук розкочуємо, утворюємо півколо, потім теж саме робимо з

іншим шматочком і викладаємо на картоні букву З.

Діти виконують завдання. Вихователь стежить за правильністю виконання, за потреби допомагає дітям.

Вихователь: А тепер давайте допоможемо кожному зайчику знайти свою капустину.

Вихователь: Що зображено на картинці?

Діти: Малюнки і слова.

Вихователь: Вам потрібно у кожному слові знайти і обвести букву З.

Вихователь: Молодці, добре постаралися, а зараз давайте запросимо Буратіно погратися з нами в гру.

*Дидактична гра “Склади і прочитай склад”
Діти стають в коло, у кожного з них в руках
голосна буква, у Буратіно — буква З.*

Вихователь: Ходить буква рядами,
дружити хоче з нами,
кого за руку візьме -
той букву назве.

*Діти з’єднують приголосну З і голосну свою
букву, читають утворений склад: ЗА, ЗО,
ЗУ. Гра повторюється декілька разів.*

Вихователь: Діти, яку букву ми сьогодні вивчили?

Діти: Букву З.

Вихователь: Хто до нас приходив на заняття?

Діти: До нас приходив Буратіно.

Вихователь: Буратіно, ти добре запам'ятав букви?

Буратіно: Так, дякую. Дозвольте пригостити вас печивом на знак вдячності.

Вихователь: Якщо тобі потрібна буде наша допомога, приходь до нас, ми тобі завжди допоможемо. До нових зустрічей!

«Мандрівка містом»
(Конспект заняття старша група)

Програмовий зміст: поглибити та узагальнити знання про ознаки весни, що їй притаманні; про вулицю та правильний перехід через дорогу; закріпити вміння дітей впізнавати та називати дорожні знаки, удосконалювати вміння складати творчі розповіді за картиною за коротким планом та зразком вихователя ; вихователя, закріпити вміння дітей розрізняти голосні звуки та тверді і м'які приголосні; читати склади, слова та тексти з малюнками, розвивати здібності аналізувати, робити припущення, обґрунтовувати власну думку; творче мислення, креативність, логічне мислення, довільну увагу, пам'ять, зв'язне мовлення,

виховувати доброту, бажання допомагати іншим; любов та бережне ставлення до природи.

Матеріал: літери, склади, тексти з малюнками, метелик, чарівна скринька, лист, мікрофон, жезл, Світлофор, макет автобуса, дорожні знаки, іграшкове сонечко, картина, гра «Дорожні знаки», гра «Уроки безпеки», музичні записи, магнітофон.

Хід заняття

Діти! У нас сьогодні ніби свято! Гостей зібралось багато.

Анумо, дітки подивіться, їм веселенько посміхніться

Та привітайтеся, як годиться!

Діти: - Доброго ранку! Кожному зичимо. Гостей дорогих ми вітаємо їм щастя й здоров'я бажаємо!

Вихователь: А яка пора року зараз триває? Якими словами можна охарактеризувати весну? Яка вона?

Дидактична вправа «Весна яка?»

(підбір прикметника до іменника).

Вихователь: А ви любите весну? За що ви її любите? Ой, погляньте, до нас в кімнату залетів метелик. Спробуйте за ним прослідкувати, і склади прочитати

Дидактична гра «Як звати метелика?»

(читання відкритих і закритих складів з літерою М).

.Гімнастика для очей (в сторони, вгору-вниз, колові рухи).

Вихователь: А що ж метелик може робити?

Дидактична вправа «Назви слово - дію»

(підбір дієслова до іменника).

Вихователь: Діти, весняної пори, коли яскраво й ніжно світить сонечко і щебечуть пташки, так хочеться якнайшвидше бігти гуляти на вулицю. Ви зі мною згодні? І наш метелик теж бажає погріти на сонечку свої тендітні крильця, тож відпустимо нехай летить. А щоб метеликові було веселимо ми покличемо йому друзів

(завдання за посібником Л.В. Шелестової: складання метелика з двох половинок, читання словосполучення: працююча бджілка, яскравий метелик, маленька мураха...).

Вихователь: Ой, що це? Якась дивна скринька? Дуже схожа на валізу чи не так, діти? Хто ж її залишив? А що в ній може бути? (Відповіді дітей) Хто бажає відкрити і поглянути, що ж там? (Діти виймають з валізи лист та мікрофон).

Читаю листа спільно з малятами: «Любі малята, я - Світлофор ! Стою завжди на вулицях на сторожі порядку. І перш, ніж іти гуляти, потрібно все про вулицю пізнати. А ви знаєте про вулицю все? Тоді спробуйте відповісти на запитання моєї вікторини. А в нагоді вам стане ось цей мікрофон».

Діти, ви не боїтесь запитань Світлофора? Згодні позмагатись? Тоді - перше запитання:

Гра-вікторина «Що? Де? Коли?» (з використанням мікрофона).

Що таке вулиця?

На які частини вона поділяється?

Для чого потрібна проїжджа частина?

Для кого потрібні тротуари?

Де саме можна переходити дорогу?

Вихователь: Малята, ми чудово відповідали на запитання вікторини і Світлофор дарує нам чарівний жезл. Він має бути на дні скрині. Цей

жезл непростий, хто його має, той, багато знає, а отже цей жезл від усякого лиха на дорозі оберігає, впевнений, що такі розумні діти, гідні володіти цим жезлом. То ж тепер сміливо вирушаймо далі.

Вихователь: А ось і Світлофор! А що це з його настроєм? Чому він сумний?

Малята, чарівник, що живе в дрімучому лісі і літає по небу, заперечався з Світлофором що він нікому непотрібний. А ще більше нікому непотрібні його помічники - дорожні знаки. От і зачаклувала вона їх і ті зникли. А ви згодні з Чарівником? А для чого потрібні дорожні знаки? Отже, без них ніяк не обійтися? А що ж робити? (Діти говорять - визволяти дорожні знаки) А ви дорожні знаки знаєте? Чарівника не злякаєтеся? Тоді вперед: визволяти дорожні знаки.

Дидактична гра «Знак дорожній прочитай, все про нього розповідай» (читання словосполучень).

Вихователь: Як називається цей знак? Для кого він потрібен? Де його можна побачити? Діти, ми виконали завдання, а отже звільнили всі дорожні знаки. Чи гарну справу ми зробили? Напевно, багато життів врятували. А від гарних і добрих справ завжди стає тепло,

світло, радісно і приємно. Ось і до нас відразу завітало весняне сонечко (іграшкове). Доторкнулось до кожного своїми промінчиками і ось вже ми й самі ніби ті сонечка даруємо всім світло і тепло.

Вихователь: Ой, і у Світлофора теж змінився настрій.

Який його настрій тепер? (веселий, радісний, задоволений). А в подяку за вашу допомогу Світлофор дарує вам чудову картину. Чи бажаєте її розглянути? Але доки горить червоне світло вирушати нам не можна. А щоб загорілось зелене світло, необхідно прочитати слова.

*Дидактична гра «Прочитай слова - родичі»
(читання слів-синонімів до слова «дорога»
та «іти»).*

Вихователь: Ну ось і загорілось зелене світло, то ж нашою доріжкою сміливо крокуємо до картини.

Вихователь: Діти, що зображено на картині? (Вулиці міста) Чому ви вважаєте, що саме вулиці міста?

Дидактична вправа «Придумай назву картині».

Вихователь: Яку назву ви дали б цій картині? Що присутнє на картині, але безпосередньо художником не зображено? (Вітер, сонечко, шум автомобілів, розмови людей). Хто на картині поводить себе неправильно і дуже небезпечно? А чи не бажаєте, діти трішки пофантазувати? Тоді пропоную поглянути на картину і уявити: Що ми можемо почути весняної пори на вулиці? А що можемо побачити? А відчути? А зараз я пропоную вам ще раз дуже уважно розглянути картину і скласти розповідь не за всією картиною, а за епізодом, що вам найбільше сподобався. Також пропоную дати назву своєї розповіді, вказати хто зображений, чим займається, яка пригода трапилась. Ну ось наприклад... (складаю розповідь «Про веселого водія автобуса»).

Творчі розповіді дітей

(З дитини)

Вихователь: Молодці, малята, дуже цікаві ваші розповіді!

Д/з «Знайомий звук»

Вихователь: А хто бажає назвати, які об'єкти та предмети зображені на картині починаються на голосний звук? А на твердий приголосний? А на м'який приголосний? Молодці, малята, ви дуже спостережливі!

Вихователь: Чи сподобалась вам картина? Чи подобається вам читати?

А чи завжди ви дотримуетесь правил дорожнього руху? А в мене для вас іще один сюрприз. За ваші знання та вміння Світлофор нагороджує вас ось такими цікавими та повчальними іграми. Щоб ви грали, про все на світі пізнавали та безпеку завжди уникали. То ж, малята, попрощайтеся з гостями і підемо в ігри грати, нові правила вивчати та швидко читати.

Діти: «До побачення!»

«Квітка-семицвітка»

(Конспект заняття старша група)

Програмовий зміст: Закріпити поняття про звуки та дати поняття про позначення звуків на письмі буквою. Вчити приділяти певні звуки у словах. Формувати у дітей вміння відповідати поширеними реченнями. Розвивати вміння дослухатись до звуковимови, приділяти увагу інтонаційній виразності висловлювань, граматичній правильності мовлення, спілкування в діалозі, добирати рими за допомогою малюнків-рими, удосконалювати вміння користуватися порівняннями та лексичним багатством української мови.

Розвивати творчу ініціативу, самостійність, гнучкість, оригінальність, творчу уяву. Розвивати в дітей мовленнєві взаємодії, спілкування за допомогою лінгвістичної та комунікабельної обізнаності, пам'ять, мислення. Виховувати культуру пізнавальної, ігрової, практичної діяльності, спілкування та слухання.

Матеріали: коректурні таблиці, д/г «Склади квітку», «Утвори букет», предметні картинки.

Хід заняття

Вихователь: Доброго ранку! Доброго дня!

Говорите ви, говорю і вам я

Сьогодні ми зробимо ще один крок

В країну відому, в країну чудову

Що так нас чекає й збагачує мову.

Стук у двері, заходить хлопчик.

Привіт усім! Це я – ваш Артем!

Вихователь: А чому ти не привітався так як слід?

Дитина: Привіт, вихователько, привіт (плескає по долоні). Ось який я перець «новомодній» вітаюсь по сучасному сьогодні. І «прикид» у мене крутий, о-ба-на я українець новий!

Вихователь: Я тебе не зрозуміла,

де ти слів таких набрався? Якось дивно ти зі мною привітався.

Дитина:

Вихователько, що ви не дивитесь кіно? Якщо телевізор подовгу дивитись усіх цих словечок можна швидко навчитись.

Вихователь: Тож треба дивитись не все підряд, а добре й цікаве для вас малят. А щоб розумними бути, книжки треба читати, та мову свою власну ретельно пильнувати. Послухай яка вона у нас мелодійна.

1 дитина:

Українська мова – знає цілий світ –
Як трава шовкова, мов калини цвіт,
Не соромся, доню, нею говорить
Від Карпат до Дону мова ця дзвенить.

2 дитина:

Не соромся, сину, мовонька твоя –
Як під небом синім пісня солов'я.
Українська мова то великий дар,
Мовою твоєю говорив Кобзар.

Вихователь: Почувши такі гарні слова про нашу українську мову, навіть сонечко посміхнулося, а в групі з'явилася якась незвичайна квітка. Ой, яка незвичайна, мабуть чарівна.

А давайте вдихнемо її аромат.

А давайте дмухнемо, як весняний вітерець.

А давайте погудемо, як бджілоньки над квітами. (дз)

Вихователь: Що ж це за квітка? Чому вона з'явилась? Хочете дізнатись? Тож вам необхідно бути уважними, активними, творчими. А працювати будемо під гаслом:

Не просто слухати, а чути,

Не просто дивитися, а бачити.

Не просто відповідати, а міркувати –

Дружно й плідно працювати.

Вихователь: Діти, а що можна зробити з квіточок? (віночок, букет)

Вихователь: А давайте й ми сплетемо для нашої квіточки віночок. Але віночок незвичайний. Плести ми його будемо із слів. Я назву слово ви прислухаетесь яким звуком воно закінчилось і говорите слово яке починається таким звуком. Сказавши вірно слово ви берете товариша під руку – плетемо віночок.

Вихователь: Ой, який гарний віночок у вас вийшов.

Вихователь: Поки ми з вами плели віночок подружки нашої квіточки розгубили свої пелюстки. Давайте допоможемо їм. Але

будьте уважні на серединках квіток написані букви Б, В, Г, Д ті інші, а пелюсточки це склади цієї букви з буквами, що позначають голосні звуки А,О,У,Е,И,І)

Д/г «Склади квітку»

А зараз трошки перепочинемо.

Фізкультхвилинка

Вихователь: Ще ми з вами говорили, що з квітів роблять букети. Ось у нас галявина квітів. Кожен з вас підходить до неї і вибирає квіточку, говорить скільки складів має назва кожної квіточки. Квіти розкладемо на галявини відповідно до кількості складів.

Вихователь:

Молодці, який гарний букетик ми отримали.

Вихователь: А погляньте які букети у вас на столах. Наша квіточка хоче, щоб ви знайшли квіточки в назвах яких є звуки А, О, И, І. Знайдені квіточки закриваємо кружечками.

Робота з коректурними таблицями

Вихователь: Наша квітка має найкращих подружок. А як їх звати вона зашифрувала на картинках. Ви повинні подивитися на картинку, визначити перший звук у слові та викласти його. У результаті ви прочитаєте як зветь квітку, яка є найкращою подружкою

нашої квітки та виконати звуковий аналіз отриманих слів.

Д/г «Склади слово»

Вихователь: А давайте пригадаємо чистомовки про подружок нашої квітки.

Вихователь: Хто пише вірші? (поети)

Вихователь: А ви хотіли відчувати себе поетами? Для цього у мене є чарівні малюнки-рими. Давайте підійдемо до них. Працювати будемо парами. Один бере малюнок, а інший хтось відшукує пару, але так, щоб слова римувалися. (сонечко – віконечко, травичка – водичка, річка – стрічка, ромашка – комашка, листочок-віночок). А тепер кожна пара дітей складе речення використовуючи в ньому свої слова-рими.

Вихователь: Діти, а погляньте наша чарівна квіточка схожа на нашу українську мову така ж чарівна і різнобарвна.

Вихователь: Діти, а що необхідно квітам, щоб вони були здорові і красиві? (сонечко, вода)

Вихователь: Сонечко сяє нам і квіточці у віконечко. А ось напоїмо нашу квіточку незвичними краплинами роси. Кладучи цю краплинку роси на квіточку кожен з вас говоритиме яка українська мова (мелодійна, барвінкова, тепла, лагідна, ніжна, рідна, слов'їна)

Вихователь: Андрію, то ти зрозумів чому

необхідно любити і пишатися своєю українською мовою.

Вихователь: На згадку про наше заняття ми подаруємо нашим гостям квіточку, яка є частинкою нашої мови.

(Діти дарують квіти)

2.4. Орієнтовне перспективне планування гуртка

Орієнтовне перспективне планування з навчання читанню за методикою Л. Шелестової для дітей молодшої групи (4 рік життя)

Вересень

Тема заняття	Мета заняття
Ознайомлення зі світом книжки	Ознайомити дітей із книжкою та її значенням в житті людини, розвивати мовлення, вчити будувати речення із 2-3 слів, збагачувати словниковий запас прислів'ями про книжку. Розвивати увагу, мислення, мовленнєвий апарат
Розглядання посібника	Ознайомити дітей із посібником, де живуть букви,

«Вчимося читати. Частина 1»	дати поняття про сторінки книжки, про працю художника, який малює малюнки. Розвивати естетичні почуття, збагачувати словниковий запас. Виховувати зосередженість, уважність
--------------------------------	--

Жовтень

Тема заняття	Мета заняття
Ознайомлення з буквою Аа	Ознайомити з буквою Аа, вчити шукати її в груповій кімнаті, книжці, розфарбовувати контурне зображення. Уточнити й активізувати словниковий запас, збагачувати новими словами: алея, автобус, акваріум. Розвивати фонематичний слух, вчити співати коліскову, протягуючи звук [а]
Закріплення букви Аа	Розвивати вміння розрізняти і називати раніше вивчену букву, вчити зображувати букву А пальчиками, вправлятися у написанні

	<p>букви А на запорошеній поверхні. Розвивати інтонаційну виразність мовлення під час вивчення вірша про букву А, чітко вимовляти слова.</p> <p>Розвивати зорову та слухову пам'ять</p>
Закріплення букви Аа	<p>Уточнити знання дітей про знайому букву, вправлятися в умінні знаходити її на сторінках книжки. Вчити відтворювати букву за допомогою свого тулуба і палиці. Вдосконалювати граматичну правильність мовлення</p>
Закріплення букви Аа	<p>Продовжити знайомство дітей із літерою Аа. Розвивати зорову і слухову пам'ять, дрібну моторику рук під час ліплення букви Аа з пластиліну.</p> <p>Збагачувати словниковий запас прислів'ями, скоромовками.</p> <p>Вдосконалювати вміння складати детальні та цікаві</p>

розповіді

Листопад

Тема заняття	Мета заняття
Ознайомлення з буквою Оо	Ознайомити з буквою Оо, вчити знаходити її у груповій кімнаті, книжці, вчити заштриховувати контур літери зліва направо. Розвивати фонематичний слух, збагачувати словниковий запас
Закріплення букви Оо	Продовжити ознайомлювати із літерою Оо. Вчити викладати літеру О з шишок на підлозі. Розвивати фонематичний слух, вдосконалювати граматичну правильність мовлення під час вивчення скоромовок
Повторення букви Оо	Учити впізнавати знайому літеру, стрибати із обруча в обруч, співаючи звук [о). Розвивати зорову пам'ять, увагу, мислення під час викладання літери

	О з мотузки (скакалки)
Закріплення букв Аа, Оо	Вчити вимовляти і розрізняти букви А і О. Закріпити артикуляцію звуків. Розвивати силу голосу, мовленнєве дихання. Виховувати уважність

Грудень

Тема заняття	Мета заняття
Ознайомлення з буквою Уу	Вчити вимовляти і впізнавати букву Уу серед знайомих букв, закріпити артикуляцію звука[у]. Розвивати фонематичний слух, мовленнєвий апарат
Закріплення букви Уу	Учити чути і знаходити букву У в кімнаті та в книжці. Вчити викладати літеру У із сірників. Звуконаслідувати пугача: угу—угу. Розвивати зорову пам'ять, мовленнєвий апарат
Повторення букви Уу	Вправлятися у вимові звука [у], вчити діяти за вказівкою вихователя. Розвивати фонематичний

	слух, уміння ліпити літеру з пластиліну, розвивати дрібну моторику
Закріплення букв Аа, Оо, Уу	Продовжувати вчити розрізняти і називати знайомі букви. Розвивати вміння зв'язно висловлювати свої думки. Розвивати свої думки. Розвивати силу голосу, мовленнєве дихання, чітку артикуляцію

Січень

Тема заняття	Мета заняття
Закріплення букв Аа, Оо, Уу	Перевірити фонетичний слух, уміння впізнавати букви, розвивати вміння складати речення із 2-3 слів зі знайомими словами, що починаються на літери Аа, Оо, Уу
Закріплення букв Аа, Оо, Уу	Активізувати словник дітей. Удосконалювати граматичну правильність мовлення. Розвивати зорову і слухову пам'ять

Лютий

Тема заняття	Мета заняття
Ознайомлення з буквою Ее	Ознайомлення з літерою Ее, вчити знаходити її серед інших. Розвивати увагу, пам'ять, мислення, чітку артикуляцію під час вивчення вірша, Вчити ліпити букву, ділити пластилін на чотири шматки. Виховувати акуратність
Повторення букви Ее	Продовжити ознайомлювати з літерою Ее, вчити викладати на столі літеру Е з паличок різної довжини. Розвивати увагу, мислення, виразність мовлення під час вивчення лічилки
Закріплення букв Аа, Оо, Уу, Ее	Перевірити знання про вивчені букви, вчити розрізняти і називати їх на сторінках книжки. Розвивати фонематичний слух, дрібну моторику, увагу, пам'ять. Учити відтворювати зображення

	літер за допомогою різних матеріалів (паличок, гороху і т. д.)
Закріплення букв Аа, Оо, Уу, Ее	Закріпити знання про знайомі букви Аа, Оо, Ее, Уу, вчити розрізняти їх на картинках, розповідати вірші про них. Розвивати зв'язне мовлення, пам'ять, увагу Ознайомити з новою буквою Ии, вчити знаходити її у груповій кімнаті, в книжці, вчити заштриховувати контури літери зліва направо. Розвивати фонематичний слух, збагачувати словниковий запас

Березень

Тема заняття	Мета заняття
Ознайомлення з буквою Ии	Ознайомити з новою буквою Ии, вчити знаходити її у груповій кімнаті, в книжці, вчити заштриховувати контури літери зліва направо. Розвивати фонематичний слух, збагачувати

	словниковий запас
Закріплення букви Ии	Продовжити ознайомлювати з літерою Ии, вчити викладати на столі літеру И з паличок. Розвивати фонематичний слух, удосконалювати граматичну правильність мовлення під час вивчення скоромовки
Закріплення букв Аа, Оо, Ее, Уу, Ии	Уточнити знання про вивчені букви, вчити розрізняти і називати їх на сторінках книжки. Розвивати фонематичний слух, дрібну моторику, увагу, пам'ять. Вчити відтворювати зображення літер за допомогою різних матеріалів (паличок, гороху і т. д.)
Закріплення букв Аа, Оо, Ее, Уу, Ии	Закріпити знання, про знайомі букви Аа, Оо, Ее, Уу, Ии, вчити розрізняти їх на картинках, розповідати вірші про них. Розвивати зв'язне мовлення, пам'ять, увагу

Квітень

Тема заняття	Мета заняття
Ознайомлення з буквою Іі	Ознайомити дітей із новою літерою Іі, вчити знаходити її серед інших. Розвивати увагу, пам'ять, мислення, чітку артикуляцію під час вивчення вірша. Вчити ліпити букву, ділити пластилін на дві частини — більшу та меншу. Виховувати акуратність під час роботи з пластиліном
Повторення букви Іі	Вчити знаходити букву Іі в кімнаті, словах. Розвивати зорову пам'ять, мовленнєвий апарат, мислення під час відгадування загадок
Закріплення букви Іі	Вправлятися у вимові звука [i], виконувати дії за вказівкою вихователя. Розвивати фонематичний слух, мислення, фантазію, уміння викладати букву І з камінчиків
Закріплення букв	Продовжувати вчити

Аа, Оо, Ее, Уу, Ии, Іі	розрізняти і називати знайомі букви. Розвивати чітку артикуляцію, мислення, фантазію, вміння зв'язно висловлювати свої думки
------------------------	--

Травень

Тема заняття	Мета заняття
Закріплення знання про голосні букви	Перевірити знання про вивчені букви, вчити розрізняти і називати їх, поєднувати у склади (по дві букви). Розвивати фонематичний слух, пам'ять, мислення
Закріплення знань про букви, які позначають голосний звук	Закріпити знання про голосні літери, перевірити фонетичний слух, уміння впізнавати літери. Розвивати зорову і слухову пам'ять, дрібні м'язи рук

**Орієнтовне перспективне планування з
навчання читанню за методикою Л.
Шелестової для дітей середньої групи (5 рік
життя)**

Вересень

Тема заняття	Мета заняття
Ознайомлення з посібником «Вчимося читати. Частина 1»	Познайомити дітей із посібником «Вчимося читати. Частина 1». Навчити добирати споріднені слова до слова «книжка». Збагачувати словник дітей прислів'ями про книжки. Розвивати мову. пам'ять. Виховувати бережливе ставлення до книжок
Повторення букви Аа	Повторити вивчену букву Аа шляхом розташування її серед незнайомих букв; розвивати вміння визначати звук [а] на початку слова. Розвивати фонематичний слух, мову, пам'ять.

	Виховувати естетичний смак, дружні взаємини між дітьми
--	--

Жовтень

Тема заняття	Мета заняття
Повторення вивченої букви Оо	Закріпити букву Оо, використовуючи картинки, вірші; вміння визначати звук [о] в словах на початку слова. Розвивати слух, увагу, дрібну моторику пальців рук
Повторення букви Уу	Закріпити букву Уу, використовуючи картинки, вірші; вміння визначати звук [у] на початку слова. Розвивати слух, увагу, дрібну моторику пальців рук
Повторення букви Ее	Закріпити букву Ее, використовуючи картинки, вірші. Закріпити вміння визначати звук [е] на початку слова. Збагачувати словник дітей. Розвивати слух,

	увагу, мислення, дрібну моторику пальців рук. Виховувати дружні взаємини між дітьми
Повторення букви Ии	Закріпити букву Ии, відшуковуючи її у словах, складах. Розвивати вміння визначати місце розташування звука [и] у слові. Збагачувати словник дітей. Розвивати слух, увагу, мислення, дрібну моторику пальців рук. Виховувати дружні взаємини між дітьми

Листопад

Тема заняття	Мета заняття
Повторення букви Іі	Закріпити букву Іі, відшуковуючи її у словах, складах. Розвивати вміння визначати місце розташування звука [і] у слові. Збагачувати словник дітей. Розвивати слух, увагу, мислення, дрібну моторику пальців рук. Виховувати дружні взаємини між дітьми

<p>Закріплення всіх голосних звуків</p>	<p>Продовжувати вчити дітей знаходити вивчені букви серед алфавіту. Розвивати вміння їх вирізувати й акуратно наклеювати. Виховувати дружні взаємини між дітьми</p>
<p>Ознайомлення з буквою Бб</p>	<p>Вивчити нову букву Бб, визначити її характерні ознаки. Звернути увагу дітей, що цю букву не можна проспівувати. Розвивати дрібну моторику пальців рук, викладаючи її з природного матеріалу</p>
<p>Склади з буквою Бб</p>	<p>Вчити дітей з'єднувати дві букви у склад і називати його. Звернути увагу дітей, що склад можна проспівувати. Розвивати дрібну моторику пальців рук, викладаючи її з природного матеріалу</p>

Грудень

Тема заняття	Мета заняття
Склади з буквою Бб	Ознайомити дітей зі складами з буквою Бб, визначити їх характерні ознаки, Розвивати пам'ять, фонематичний слух, удосконалювати вимову звуків. Виховувати дружні взаємини спільно між дітьми, бажання працювати
Ознайомлення з буквою Вв	Вивчити букву Вв, шляхом розташування її серед незнайомих букв. Розвивати вміння визначати звук [в] на початку слова. Розвивати фонематичний слух, мовлення, пам'ять. Виховувати естетичний смак, дружні взаємини між дітьми
Склади з буквою Вв	Читати разом з дітьми склади з буквою Вв, визначити їх характерні ознаки. Вчити знаходити

	<p>букву Вв серед знайомих і незнайомих букв. Виховувати уважність та обережність під час роботи з ножицями</p>
<p>Склади з буквами Вв та Бб</p>	<p>Закріпити вміння дітей під час читанні складів із заданими буквами. Вчити знаходити їх серед знайомих і незнайомих складів. Розвивати пам'ять Виховувати уважність і кмітливість</p>

Січень

Тема заняття	Мета заняття
<p>Ознайомлення з буквою Гг</p>	<p>Ознайомити дітей з буквою Гг, визначити її характерні ознаки. Вчити знаходити її серед знайомих і незнайомих букв. Розвивати пам'ять. Виховувати уважність і кмітливість</p>
<p>Склади з буквою Гг</p>	<p>Учити дітей поєднувати дві літери в склад. Збагачувати словниковий запас дітей.</p>

	Розвивати слух, увагу, мислення, дрібну моторику пальців рук. Виховувати дружні взаємини між дітьми
--	---

Лютий

Тема заняття	Мета заняття
Склади з буквою Гг	За допомогою картинок закріпити букву Гг, визначивши її характерні ознаки. Вчити дітей читати склади із заданою буквою. Вміти знаходити її серед знайомих букв. Розвивати фонематичний слух, удосконалювати вимову звуків.
Ознайомлення з буквою Гг	Закріпити букву Гг, відшуковуючи її у словах, складах. Збагачувати словник дітей. Розвивати слух, увагу, мислення, дрібну моторику пальців рук. Виховувати дружні взаємини між дітьми
Склади з буквою Гг	За допомогою картинок вивчити нову букву ГГ,

	<p>визначити її характерні ознаки. Вміти відшукувати її серед знайомих букв.</p> <p>Розвивати фонематичний слух, удосконалювати вимову звуків.</p> <p>Виховувати бажання працювати</p>
<p>Склади з буквами Гг та Гг</p>	<p>Закріпити вміння дітей під час читанні складів із заданими буквами.</p> <p>Вчити знаходити їх серед знайомих і незнайомих складів.</p> <p>Розвивати пам'ять</p> <p>Виховувати уважність і кмітливість</p>

Березень

Тема заняття	Мета заняття
<p>Ознайомлення з буквою Дд</p>	<p>Ознайомити дітей з буквою Дд , визначити її характерні ознаки. Вчити знаходити її серед знайомих і незнайомих букв. Розвивати пам'ять.</p> <p>Виховувати уважність і кмітливість</p>

<p>Склади з буквою Дд</p>	<p>Читати з дітьми склади з буквою Дд. Розвивати пам'ять, мислення, дрібну моторику пальців рук, викладаючи букву Д з природного матеріалу</p>
<p>Ознайомлення з буквою Жж</p>	<p>Ознайомити дітей з буквою Жж через розташування її серед незнайомих букв. Розвивати вміння визначати звук [ж] на початку слова. Розвивати фонематичний слух, мовлення, пам'ять. Виховувати естетичний смак, дружні взаємини між дітьми</p>
<p>Склади з буквою Жж</p>	<p>Закріпити букву Жж, використовуючи картинки, вірші, вміння знаходити склади з буквою Жж у словах. Розвивати слух, увагу, дрібну моторику пальців рук</p>

Квітень

Тема заняття	Мета заняття
Склади з буквами Дд та Жж	Закріпити вміння дітей під час читанні складів із заданими буквами. Вчити знаходити їх серед знайомих і незнайомих складів. Розвивати пам'ять. Виховувати уважність і кмітливість
Ознайомлення з буквою Зз	Ознайомити дітей із буквою Зз, визначити її характерні ознаки Вчити знаходити її серед знайомих і незнайомих букв. Розвивати пам'ять. Виховувати уважність і кмітливість
Склади з буквою Зз	Вчити читати склади з буквою Зз, використовуючи картинки, вірші. Збагачувати словник дітей. Розвивати слух, увагу, мислення, дрібну моторику пальців рук. Виховувати дружні

	взаємини між дітьми
Ознайомлення з буквою Кк	Вивчити букву Кк, відшуковуючи її в словах, складах, розвивати вміння визначати місце розташування звука [к] у слові. Збагачувати словник дітей. Розвивати слух, увагу, мислення, дрібну моторику пальців рук

Травень

Тема заняття	Мета заняття
Склади з буквою Кк	За допомогою картинок читати склади з буквою Кк. Уміти знаходити та читати їх серед знайомих складів. Розвивати фонематичний слух, удосконалювати вимову звуків. Виховувати бажання працювати
Склади з буквами Зз та Кк	Закріпити вміння дітей під час читання складів із заданими буквами. Вчити знаходити їх серед знайомих і незнайомих складів.

	<p>Розвивати пам'ять Виховувати уважність і кмітливість</p>
<p>Повторення голосних і приголосних букв</p>	<p>Продовжувати вчити дітей знаходити вивчені букви серед інших букв алфавіту, розвивати вміння їх вирізувати й акуратно наклеювати. Виховувати дружні взаємини між дітьми</p>
<p>Повторення голосних і приголосних букв</p>	<p>Закріпити вміння дітей використовувати набуті знання на практиці, визначати місце розташування звука у слові, вміння розрізняти та називати вивчені букви. Розвивати слух, увагу, мислення, дрібну моторику пальців рук. Виховувати дружні взаємини між дітьми</p>

**Орієнтовне перспективне планування з
навчання читання за методикою Л.
Шелестової для дітей старшої групи (6 рік
життя)**

Вересень

Тема заняття	Мета заняття
Повторення та закріплення букв, що позначають голосні звуки Аа, Оо, Уу, Ее, Ии, Іі	Продовжувати закріплювати букви, що позначають голосні звуки: Аа, Оо, Уу, Ее, Ии, Іі. Виразно вимовляти. Розвивати фонематичний слух, інтонаційну виразність мовлення. Збагачувати словниковий запас дошкільників
Повторення та закріплення букв Бб, Вв, Гг, Іг.	Продовжувати закріплювати букви Бб, Вв, Гг, Іг. Виразно читати склади з буквами Бб, Вв, Гг, Іг. Розвивати фонематичний слух, інтонаційну виразність мовлення. Виховувати бажання вимовляти слова правильно і чітко

<p>Повторення букв Дд, Жж, Зз, Кк. Закріплення матеріалу</p>	<p>Продовжувати закріплювати букви Дд, Жж, Зз, Кк. Виразно читати слова з буквами Дд, Жж, Зз, Кк.. Розвивати фонематичний слух інтонаційну виразність. Виховувати бажання вимовляти слова правильно і чітко</p>
--	---

Жовтень

Тема заняття	Мета заняття
<p>Ознайомлення з буквою К</p>	<p>Ознайомити дітей з графічним зображенням і назвою букви К. учити знаходити її на предме- тах, формувати вміння визначати перший звук у слові. Збагачувати словниковий запас; прививати інтерес до читання. Розвивати у дітей дрібні м'язи рук. мовлення</p>
<p>Склади з буквою К</p>	<p>Закріпити знання дітей про букву К, вивчені букви та склади з ними.</p>

	<p>Розвивати уміння дітей знаходити їх серед інших. Формувати навички складання складів у слова.</p> <p>Удосконалювати вміння читати склади з буквою К. Розвивати фонематичне сприймання, логічне мислення та увагу.</p>
Ознайомлених з буквою Л	<p>Ознайомити дітей з новою буквою Л.</p> <p>Продовжувати вчити дітей відшукувати вивчені букви серед алфавіту, розвивати уміння викладати їх з природного матеріалу.</p> <p>Виховувати дружні стосунки між дітьми.</p>
Склади з буквою Л	<p>Закріпити знання дітей про літеру Л, розвивати вміння розпізнавати її серед інших букв.</p> <p>Удосконалювати навички читання відкритих складів,</p>

	розвивати зорове та слухове сприйняття, дрібну моторику рук. Виховувати цікавість до занять з читання
--	---

Листопад

Тема заняття	Мета заняття
Ознайомлення з буквою М	Вивчити з дітьми нову букву М, визначити їх характерні ознаки. Звернути увагу дітей, що цю букву не можна проспівати. Розвивати дрібну моторику пальців рук, викладаючи літеру М з природного матеріалу, розвивати пам'ять, творчість
Склади з буквою М	Закріпити знання про букву М. Продовжувати вчити читати склади з буквою М, вміти називати слова, які починаються на звук [м], знаходити букву серед інших букви Розвивати систематичний слух,

	увагу.
Ознайомлення з буквою Н	Ознайомити дітей з новою буквою Н. Вчити викладати її з насіння. Продовжувати читати склади. Розвивати фонематичний слух, інтонаційну виразність. Виховувати бажання вимовляти слова правильно і чітко.
Склади з буквою Н	Закріпити знання дітей про букву Н; виробляти навички читання складів та слів. Розвивати фонематичний слух, дрібну моторику пальців рук шляхом роботи олівцем

Грудень

Тема заняття	Мета заняття
Ознайомлення з буквою П	Ознайомити дітей з новою буквою П, її графічним зображенням. Продовжувати вчити знаходити букву П та

	<p>називати слова, в яких не вистачає одного звука, розширювати та збагачувати словниковий запас, розвивати мислення, пам'ять, увагу; виховувати працелюбність.</p>
<p>Повторення букви П</p>	<p>Закріпити знання дітей про літеру П, вчити розпізнавати букву серед інших, удосконалювати навички читання складів з буквою П. Розвивати фонематичний слух, мислення, увагу, зорову пам'ять.</p>
<p>Ознайомлення з буквою Р</p>	<p>Ознайомити дітей з буквою Р. Вправлятися в умінні придумувати слова на задану букву, Продовжувати знайомити дітей з тематичними віршами, скоромовками, загадками. Розвивати логічне мислення, зв'язне мовлення, зосеред-</p>

	женість, увагу.
Повторення букви Р	Закріпити знання дітей про букву Р, вміння розпізнавати її серед інших букв; продовжувати вчити визначати наявність звуку в словах, читати склади з буквою Р. Розвивати артикуляційний апарат, фонематичний слух

Січень

Тема заняття	Мета заняття
Ознайомлення з буквою С	Ознайомити дітей із графічним зображенням та назвою букви С; вчити читати склади та слова з буквою С. Удосконалювати фонематичний слух і зорову пам'ять та увагу; збагачувати словниковий запас. Продовжувати навчати техніки злитого читання

<p>Ознайомлення з буквою Т</p>	<p>Ознайомити з буквою Т, вчити читати склади, слова з буквою Т. Збагачувати словниковий запас малят. Розвивати фонематичне сприйняття, дрібну моторику рук. Виховувати старанність</p>
<p>Ознайомлення з буквою Ф</p>	<p>Ознайомити з буквою Ф. Повторити раніше вивчені букви, вчити дітей читати склади з буквою Ф. Розвивати слухову увагу, фонематичні процеси, дрібну моторику рук. Виховувати старанність, доброзичливе ставлення до своїх друзів</p>

Лютий

Тема заняття	Мета заняття
<p>Ознайомлення з буквою Х</p>	<p>Вчити придумувати слова на букву Х. Продовжувати вчити читати злито склади з буквами Х та знаходити</p>

	їх у словах. Розвивати фонематичний слух, активний словник дітей. Виховувати бажання читати
Ознайомлення з буквою Ц	Ознайомити дітей з новою буквою Ц. Продовжувати вчити читати склади, інтонувати в словах заданий звук; розвивати фонематичне сприйняття, увагу, мислення. Закріпити вміння злитого читання складів та слів із вивченими буквами
Ознайомлення з буквою Ч	Ознайомити з новою буквою Ч, читати склади та слова з нею. Вчити придумувати слова на нову букву, продовжувати вчити читати слова із вивченими буквами. Збагачувати словниковий запас дітей
Повторення букви	Закріпити знання дітей

<p>Ч. Ознайомлення з буквою Ш</p>	<p>про букву Ч; вміти розпізнавати її серед інших букв та у словах. Пригадати вивчені букви. Ознайомити з новою буквою Ш. Розвивати фонематичний слух, зорову пам'ять, увагу, мислення</p>
-----------------------------------	--

Березень

Тема заняття	Мета заняття
<p>Ознайомлення з буквою Щ</p>	<p>Ознайомлення з новою літерою Щ. Продовжувати навчати техніки поскладового читання. Розвивати фонематичне сприймання, слухову увагу, пам'ять, мислення. Виховувати старанність під час виконання завдань,</p>
<p>Повторення букви Щ. Ознайомлення з буквою Й, йотованими буквами</p>	<p>Вчити знаходити нову літеру серед інших, утворювати склади з літерою Й. Розвивати фонематичні сприйняття,</p>

	<p>слухову увагу, дрібну моторику рук; збагачувати словниковий запас дітей</p>
<p>Ознайомлення з буквою Я</p>	<p>Ознайомити з новою буквою Я та її звуковим значенням; вчити правильно артикулювати звуки; читати склади та слова з буквою Я. Виховувати інтерес до читання, розвивати дрібні м'язи рук, пам'ять,</p>
<p>Ознайомлення з буквою Ю</p>	<p>Ознайомити дітей з новою буквою Ю, вчити правильно артикулювати звук; читати склади та слова з буквою Ю. Розвивати фонематичне сприйняття, увагу, мислення; удосконалювати вміння виділяти вивчену букву у словах</p>

Квітень

Тема заняття	Мета заняття
Ознайомлення з буквою Ї	Ознайомити дітей з буквою Ї. Вчити читати склади та слова з цією буквою. Розвивати розумову діяльність, артикуляційно-слухові відчуття; вміння розпізнавати букву Ї серед інших букв; вправлятися в інтонуванні цього звука, умінні добирати слова із заданим звуком.
Ознайомлення з буквою Ъ	Ознайомити дітей із графічним зображенням та роллю м'якого знака у словах; учити правильно вимовляти пари букв з м'яким знаком. Розвивати увагу, мислення; виховувати самостійність
Ознайомлення з апострофом	Ознайомити дітей із значенням апострофа в словах, вчити правильно

	читати слова з апострофом, позначати на письмі роздільну вимову звуків. Розвивати мовлення, виховувати, старанність
Ознайомлення із закритим складом	Ознайомити дітей з закритим складом; вчити читати склади. Збагачувати словник дітей, розвивати їх активне мовлення, пам'ять, увагу, мислення, дрібну моторику пальців рук, виховувати інтерес до читання

Травень

Тема заняття	Мета заняття
Ознайомлення з відкритими складами зі збігом приголосних	Ознайомити дітей із відкритими складами з кількома приголосними; вправлятися у вмінні читати ці склади, чітко вимовляючи їх; формувати навички злитого читання складів із різними буквами.

	<p>Розвивати мислення дітей, зорову та довільну пам'ять, увагу, кмітливість, вміння працювати в колективі.</p>
<p>Ознайомлення з відкритими складами зі збігом приголосних</p>	<p>Повторити вивчені букви, закріпити вміння дітей зливати склади зі збігом приголосних. Вчити дітей утворювати слова. Збагачувати словниковий запас дітей. Розвивати дрібну моторику рук. пам'ять, мислення. Виховувати бажання читати</p>
<p>Читання складів із ДЖ, ДЗ</p>	<p>Вчити дітей правильно читати склади із дж-, дз-, пояснити дітям, що дж, дз читаються зливо. Продовжувати вчити дітей правильно читати слова в межах вивчених букв. Удосконалювати навички складового моделювання слів. Розвивати пам'ять, увагу, мислення, мовлення.</p>

	Виховувати уміння працювати самостійно,
Читання слів	Продовжувати вчити дітей читати слова. Формувати у дітей поняття, що власні назви пишуться з великої букви; навички співставляти прочитане слово із малюнком, Виховувати бажання виразно читати слова та усвідомлювати їх зміст

РОЗДІЛ III. Робота з педагогами та батьками

3.1. Поради батькам

Читання повинно займати в житті дитини важливе місце. Прилучення до книги – одна з основних завдань художньо-естетичного виховання дитини. Знайомство дитини з кращими зразками світової літератури має починатися з перших років життя.

Відкриваючи дитині книгу – Ви відкриваєте йому світ. Ви змушуєте його розмірковувати, насолоджуватися і дізнаватися якомога більше. Ви допомагаєте йому добре вчитися в школі і в один прекрасний день знайти цікаву роботу. Але, перш за все, Ви насолоджуєтеся часом, проведеним разом з ним.

Слухаючи казку або книжку, дивлячись мультфільм або спектакль, дитина несвідомо

ототожнює себе з їх героями і, співпереживаючи герою, проживає разом з ним усі події, про яких ведеться розповідь. Якщо такого співпереживання не відбувається – книга або фільм проходить повз дитини, не залишаючи сліду в його душі. Тому, вибираючи книги і фільми для малюка, важливо звертати увагу насамперед на те, які їхні герої (до чого вони прагнуть, як надходять, в які відносини вступають з іншими персонажами), і на те, наскільки жваво, цікаво і талановито вони зображені (інакше співпереживання не виникне).

Сімейне читання-це найкращий вид колективного спілкування. У дітей, чиї батьки люблять читати, швидше розвинеться смак до читання, ніж у тих, чиї батьки не подають їм у цьому приклад. Коли батьки читають разом з дітьми, це зближує їх, а також допомагає малюкові краще засвоювати зміст прочитаного.

Питання, як прищепити дитині любов до читання, хвилює багатьох батьків. Однозначної відповіді немає, хоча є ряд загальних правил і рекомендацій.

Перш за все, треба розвинути власну культуру читання. Вибачте, але якщо весь вільний час мама дивиться сльозливі серіали, а тато – спорт, і єдині книги в будинку –

кулінарна, журнал мод і кілька детективів, то не чекайте, що дитина виявиться книголюбом.

Поради батькам

Ø Визначте коло читацьких інтересів своїх дітей, обдуманно підходите до вибору книжок.

Ø Книги, які ви читаєте з дітьми, повинні відповідати віку вашої дитини.

Ø Намагайтеся, по можливості, частіше розмовляти з дітьми про прочитаних книгах, організуйте спільне читання вголос. Це принесе неоціненну користь і дошкільнятам, і дітям більш старшого віку.

Ø Читайте дітям книги за тематикою, що їх цікавлять. Їм подобаються тварини, спорт або чари? Здивуйте їх книгами та журналами, які дозволяють отримати найбільш повні знання з їх інтересам.

Ø Допоможіть створити йому невелику, але добре підібрану бібліотеку з кращих творів дитячих письменників. Це сприяє розвитку любові до читання та бережливого ставлення до книги.

Ø Прищеплюйте дітям гігієнічні навички і звички: не дозволяйте їм читати лежачи, під час їжі. Привчайте їх по закінченні читання класти книжку на місце.

Ø Виховуйте дбайливе ставлення до книги. Дитина повинен твердо засвоїти

правила поводження з книгою: не можна перегинати книжку, класти в неї олівці, ручки та інші предмети – від цього псується обкладинка, відриваються і випадають листи.

Ø Читайте Вашим дітям. Намагайтеся читати їм щодня в один і той же час. Дуже підходить для цього час перед відходом до сну.

Ø Нехай Ваші діти бачать, як Ви читаєте. Це найкращий спосіб показати їм, що читання важливо і для Вас, і Ви насолоджуєтеся їм.

Ø Просите старших дітей читати молодшим. Старші будуть пишатися наданим їм довірою і з задоволенням демонструвати отримані навички. Молодші захочуть читати так само, як їхні старші брати, сестри або друзі.

Ø Ходіть разом в бібліотеку. Попросіть бібліотекаря допомогти Вашій дитині знайти потрібну книгу. Запишіться в бібліотеку самі, і тоді Ви зможете брати книгу для сімейного читання додому.

Переваги, які дає вміння добре читати

Ø читає – вміє узагальнювати, робити висновки і припущення. Діти, які добре читають, в школі відразу показують хороші результати.

Ø Чим більше дорослі читають, розмовляють зі своїми дітьми, тим багатшою буде їх словниковий запас, що допоможе дитині навчитися розуміти і засвоювати інформацію

Ø Якщо протягом навчання діти продовжують черпати інформацію з книг, то згодом витримують будь-які екзамени та тести.

Ø У дітей, які читають добре – виникає уявна картинка прочитаного. Тому вони краще

запам'ятовують деталі, з більшою охотою читають для себе, свого задоволення. Розвивається пам'ять, уяву.

Як почати сімейне читання

Спочатку, шановні дорослі, самі прочитайте книгу, яку хочете запропонувати дитині, і визначте її цінність: що дає книга серця і розуму дитини, у чому краса книги, які епізоди книги вам запам'яталися і чому. Читайте разом з дітьми. Пам'ятайте слова Я. Корчака: «Сімейне читання тонкою ниткою з'єднує одну душу з іншого, і тоді народжується спорідненість душі».

Не поспішайте розлучитися з прочитаною книгою:

Найпростіший шлях: зробити ілюстрації до прочитаних казок (інших книг), намалювати портрети улюблених героїв.

Можна «оживити» героїв книг, виліпив їх з пластиліну, глини, пошивши з клаптиків тканини, зв'язавши, склеївши з паперу і картону і т. д.

А ще можна влаштувати домашній або маленький театр і розіграти в ньому улюблені казки.

І, звичайно, якщо вам і вашим дітям не хочеться розлучитися з улюбленими героями, то казку можна продовжити самим або придумати нову.

3.2. „Вплив сім’ї на дитину шляхом підвищення педагогічної культури батьків” (методична робота з батькам з досвіду роботи)

Виховання – вічна як світ проблема. Відколи існує людство на землі, відтоді й змушене воно невпинно дбати про виховання нащадків – продовження свого роду. Для того щоб виховати сучасну особистість, дорослі сьогодні мають бути не лише належно вихованими, а й педагогічно освіченими. Тому виховання не лише дітей , а й батьків необхідне як для успішного процесу виховання, так і для здоров’я всього суспільства .

В умовах сьогодення дуже важливим є підняття рівня педагогічної культури батьків або ж педагогічної освіти батьків. Тоді і досягатиметься належний рівень виховання дитини - у співпраці дитсадка і сім’ї . Внаслідок такої співпраці виробляються однакові погляди на процес розвитку, виховання та навчання дитини.

Сучасна українська родина, залишаючись основним осередком суспільства, потребує допомоги у вихованні дитини з боку соціальних інститутів. Так само і педагогу набагато легше працювати у співпраці з родиною дитини. Тож саме завдяки єдності й

погодженості виховних впливів батьків та вихователя створюється найсприятливіша атмосфера для успішного виховання малюка.

У співпраці з батьками я ставлю перед собою певні завдання:

По-перше – ознайомити батьків з найпростішими методиками навчання і виховання дитини в сім'ї; також вправляти їх у розв'язанні педагогічних ситуацій та задач; проводити батьківські збори, анкетування, дні відкритих дверей. Також вважаю своїм обов'язком допомогти виробити єдину лінію у сімейному вихованні, спрямувати на єдність виховання в сім'ї та дитячому садочку. Адже дуже важливо, щоб уся родинна атмосфера, щоденний вплив у сім'ї були спрямовані до тієї ж мети, що і виховання в дошкільному закладі.

Практикую у своїй роботі проведення батьківських зборів разом з дітьми, що показало позитивний результат у здобуванні дошкільної освіти не лише дітей, а й їхніх батьків. Як виявилось, батькам набагато легше було раз побачити, як працюють малюки, що від них вимагається, ніж доводилося мені кожному з них пояснювати, розповідати про ті чи інші форми роботи. Це дало змогу батькам ближче ознайомитися з навчальною програмою, зрозуміти вимоги і завдання

дошкільного закладу, щоб набуті в садочку знання закріплювати вдома: це і складання речень за схемою, складання описових розповідей за картиною, звуковий аналіз слів, поділ слів на склади, читання складів, слів, словосполучень, речень та текстів, а також складання задач дітьми, розв'язування прикладів, порівняльна характеристика площинних і об'ємних геометричних фігур, розігрування всякого роду ситуацій щодо дотримання правил безпеки життєдіяльності, а також різні перевтілення – креативний розвиток дитини – що для багатьох батьків виявилось виховною новинкою. Такі спільні заняття мають гарний результат у навчанні та вихованні дітей. А як полюбляють діти і батьки свята – народні, тематичні. З великою охотою батьки допомагали у проведенні свята «Українського ярмарку», «Конкурс читання віршів», тематичних ранків, днів пам'яті Т.Г.Шевченка, Лесі Українки, Великоднього свята, Дня Перемоги турбувалися, співпереживали, раділи.

Багато цінної і корисної інформації щодо виховання дитини кожна мама чи тато може взяти для себе з інформаційних куточків, які оформлені в груповій роздягальні. Можливо, інформація зі стенда буде набагато доступніша для мами, ніж розмова з нею про

негативний вчинок дитини, про певний недолік. Після отримання такого роду інформації, батьки часто самі шукають розсудливої поради у педагога – і ще раз пересвідчуємося в тому, що разом з педагогом виховати дитину набагато легше. Коли батьки обізнані і знають, як правильно вирішити ту чи іншу проблему, радяться з педагогом, вчать дитину порівнювати, аналізувати, бачити наслідки своїх дій, знаходити і виправляти помилки. Звичайно, батьки виховують, а діти виховуються тим сімейним життям, яке склалося планово чи не планово. Життя сім'ї тим і сильне, що його враження постійні, що діють непомітно, укріплюючи чи отруюючи дух людський, як повітря, яким ми дихаємо. І для того, щоб сім'я успішно виконала свої виховні завдання, необхідно, щоб батьки знали основні педагогічні вимоги і необхідні умови сімейного виховання. А донести до батьків ці завдання – одне з головних завдань педагога.

«Гармонійна взаємодія дошкільного закладу і сім'ї є запорукою повноцінності буття дитини, розкриття та реалізації її творчого потенціалу, виходу на нові орбіти соціальної реальності. І все-таки, найвища відповідальність за виховання дітей із цієї взаємодії належить сім'ї» - так говорить Закон України «Про дошкільну освіту». А завдання

навчального закладу – допомогти, направити у правильне русло ті виховні методи, які формують справжню досконалу творчу особистість.

3.3. Рекомендації батькам „Як працювати з навчально-розвивальним посібником Л.Шелестової”

За допомогою посібника дорослий легко, без перевантаження навчить дитину читати. Водночас, виконуючи пропоновані в посібнику ігрові завдання, малюк буде всебічно розвиватися: розширюватимуться його знання про навколишній світ, розвиватиметься логічне мислення, творчі здібності збагачуватиметься словниковий запас, удосконалюватимуться навички різних видів діяльності (малювання, ліплення,

вирізання, конструювання тощо). Ретельно продумана авторська методика надасть можливість малятам засвоїти ази читання й отримати задоволення та насолоду від виконання різних завдань, доступних і цікавих для дошкільнят.

1. Спочатку ознайомтеся зі змістом книги. Це допоможе вам скласти загальне уявлення про сутність ігрових завдань, види діяльності, послідовність виконання завдань.

2. Ознайомтеся з умовними позначками, які використовуються на кожній сторінці книги. Умовні позначки у вигляді символу позначають той вид діяльності, який використовується в певному ігровому завданні. Знання умовних позначок створює певні зручності в роботі з дитиною.

3. З кожним завданням ознайомтеся заздалегідь, щоб у вас був час підготувати необхідне обладнання (папір, ножиці, клей, олівець, пластилін, природні матеріали тощо). Якщо на заняття ви оберете кілька завдань, то, звичайно, підготуйте все необхідне для їх виконання. У багатьох випадках після формулювання завдання дрібнішим шрифтом подаються методичні рекомендації та поради, які допоможуть вам підготуватися до занять із дитиною.

4. Формулюйте дитині завдання так, як

вони записані у книзі. Однак, якщо ви і ваша дитина (ваші діти, група дітей) любите пофантазувати, можете дещо змінити: розширити текст завдання, доповнити його іменами казкових героїв, улюблених іграшок вашої дитини, кличками домашніх тварин тощо. Тобто, зробіть так, щоб завдання звучало саме для вашої дитини (ваших дітей, групи дітей).

Наприклад, у книзі завдання записано так: «Допоможи білочці назбирати горішків на зиму. Виріж і поклади в дупло горішки з буквою І». Ви можете використати такий варіант: «Синочку, ти, напевне, знаєш, що білочка готує собі запаси на зиму, щоб пережити люті морози? Їй треба назбирати й насіння, й горіхів. Допоможемо їй підготуватися до зими. Білочка буде тобі дуже вдячна. Ми з тобою виріжемо горішки тільки з буквою І, бо вони найсмачніші та найсолодші. А потім покладемо їх у дупло».

Якщо в малюка є улюблена іграшка, її можна використовувати як дійову особу в ігрових завданнях. Відомо, що для 4-річних дошкільнят мотив «допомогти» – один із найстійкіших. Малюки охоче комусь допомагають, відчуючи свою корисність, значущість. Тому деякі завдання можна пропонувати у вигляді вигаданої історії,

скажімо такої: «У ляльки болить животик, але вона не знає дороги до лікарні. Виклади їй дорогу з квадратів, на яких є склади з літерою...», «Твоє ведмежа хоче навчитися читати і писати літери. Покажи йому в складах літеру...» тощо. Такий підхід посилює мотивацію дитини до виконання завдань, сприяє формуванню в неї добрих почуттів до інших.

5. Виконуючи завдання, звертайте увагу на малюнки й просіть дитину називати зображені предмети. Якщо вона відчуває труднощі, допоможіть їй і поясніть значення незрозумілих слів. Це закріпить її уявлення про навколишній світ, розширить словниковий запас.

6. Виконуйте завдання в певній послідовності, бо вони не є випадковим набором, а складають чітку й логічно вибудовану систему.

Перехід від читання слів до текстів здійснюються поступово за певним алгоритмом, який діє в межах завдань з однієї теми. В основі цього алгоритму закладено рух від простого до складного: Процес читання слів поділено на окремі (простіші) процеси:

- упізнання і називання букв;
- упізнання і називання складів;

- вирізнення складів у структурі слова;
- називання складів у слові, тобто читання слів.

7. Виходячи зі змісту завдань, давайте малюкові необхідні пояснення, щоб він правильно виконав завдання. Наприклад, завдання: «Знайди і виріж квадрати з буквою А». Спочатку зверніть увагу дитини на те, що на сторінці намальовано кілька квадратів (їх можна навіть полічити, зверніть увагу на колір, розмір тощо). Потім нехай дитина знайде й покаже той квадрат, який вона буде вирізати. Якщо вона показала неправильно, ще раз покажіть їй букву, а потім знову запропонуйте знайти квадрат з такою буквою. Для формування у дитини стійких навичок читання потрібно звертати її увагу на букви та склади. В процесі виконання завдання і після закінчення нехай вона називає букву, яку вивчила; склади, що зображені на малюнку. Не забувайте про те, що зазвичай дитині молодшого віку легше запам'ятати будь-який матеріал, якщо вона промовляє його кілька разів уголос.

8. Не обов'язково пропонувати малюкові виконувати за одне заняття 5 – 6 завдань. Пам'ятайте: тривалість занять не повинна перевищувати 10 - 20 хвилин для 4-річних дітей і 20 – 30 хвилин – для 5 – 6-річних. Якщо

дитина виявляє бажання, такі заняття можна трохи подовжувати і проводити частіше: й щодня, і двічі-тричі на тиждень. Як правило, ігрові завдання подобаються малюкам, і вони охоче їх виконують.

9. Заняття можна проводити як групові, так й індивідуальні. Якщо ви працюєте з групою дітей, зручніше, коли їх менше у групі. Оптимальною для роботи в групі кількість дітей може коливатися від 10 до 15 осіб. Якщо кількість дітей у групі велика, варто заняття проводити підгрупами. Такий підхід обумовлений необхідністю приділити увагу кожній дитині під час виконання завдання, а чим більша кількість дітей, тим важче це зробити педагогу.

10. Навчаючи дошкільнят читати, треба враховувати їхні індивідуальні особливості: вік дитини, її фізичний і психічний стан, уподобання, інтереси, бажання. Зазвичай, чотирирічні малюки справляються із вивченням однієї букви (і виконанням відповідних завдань) протягом тижня. Цілком зрозуміло, що п'ятирічні діти виконують пропоновані завдання і навчаються самостійно читати значно швидше. Якщо ви почали навчання читання раніше, ніж у 4 роки, темп засвоєння навчального має бути значно повільнішим: вивчення однієї букви (і

виконання відповідних завдань) має здійснюватися протягом півтора або двох тижнів.

На заняттях із читання малюк має почуватися комфортно. Так, залежно від індивідуальних особливостей дитини, варіюється кількість завдань, місце та темп їх виконання:

- можна дозволити дитині виконувати завдання не за столом, а сидячи на килимку чи в якомусь іншому місці кімнати;

- якщо дитина непосидюча, варто збільшити для неї кількість рухливих завдань;

- якщо малюкові подобається фарбувати, варто дозволити йому розфарбувати всі деталі малюнка, а не лише ті, що передбачені завданням;

- якщо дитина повільна, не слід форсувати виконання завдань – це тільки зашкодить справі. Нехай просувається властивим їй темпом;

- не варто докоряти малюкові, якщо він чогось не зрозумів чи виконав завдання неправильно. Нехай спробує ще раз або виконає іншу подібну вправу. Такий підхід зумовлений метою діяльності: сприяти загальному розвитку дітей, дати їм позитивні емоції та прищепити інтерес до читання.

11. У жодному разі не треба

примушувати дитину читати, бо примушування викликатиме спротив і обурення. Не варто казати: «Треба вчитися читати», «Андрійко не хоче читати, але потрібно», «Сьогодні вчитимемо літери» тощо. Такі категоричні вказівки відбивають у дітей бажання виконувати завдання. Результативність занять буде вищою, якщо діти охоче братимуть у них участь. Взагалі дуже важливо, щоб процес навчання читання супроводжували позитивні емоції. Інакше дитина швидко стомлюватиметься, відчуватиме дискомфорт, труднощі тощо. Не забувайте хвалити малят за їхні успіхи, висловлюючи радість, захоплення, підтримку з цього приводу: «Ти молодець!», «Як добре ти впорався із завданням!», «Наступного разу вийде ще краще!».

Отже, автор ставить за мету не лише навчити дитину читати, а й впливати на особистісний розвиток дитини загалом, який розуміється, відповідно до структури особистості, як розвиток здібностей, характеру, досвіду, інтелекту, психофізіологічних властивостей (пам'яті, емоцій, відчуттів, сприйняття, мислення, почуттів, волі), розвивати творчі здібності дошкільника.

3.4. Консультація для педагогів

«Розвивальне читання за методикою Л. Шелестової»

Відповідно до вимог Базового компоненту дошкільної освіти важливою умовою ефективності дошкільного виховання є єдність виховного процесу з розвитком дитини, що полягає в орієнтації на особистість, на її вікові й індивідуальні особливості, у підтримці пізнавальної сфери. Мовленнєвий розвиток дитини є одним із важливих чинників становлення особистості в дошкільному дитинстві. Рівень розвитку мовлення визначає рівень сформованості соціальних і пізнавальних досягнень малюка,

його потреб та інтересів, знань, умінь і навичок.

Навчаючи дітей дошкільного віку читання за авторською методикою Л. Шелестової «Розвивальне читання», розвиток малят (інтелектуальний, мовленнєвий, чуттєвої сфери, сенсорики, моторики тощо) поєднується із задоволенням їхніх потреб та інтересів, а отже, викликає позитивні емоції. Перед дітьми не ставиться завдання якнайшвидше оволодіти технікою читання, а завдання вихователя - викликати позитивні емоції, радісний настрій, бажання виконувати ігрові вправи та завдання. Діти виконують пізнавальні завдання, використовуючи різні види діяльності (малювання, ліплення, конструювання, аплікація, співи, танці).

За допомогою навчально-розвивального посібника Л. Шелестової «Вчимося читати» (має гриф «Схвалено Міністерством освіти і науки України») діти легко та із задоволенням навчаються читати. Ігрові вправи зацікавлюють дітей яскравими малюнками, на яких зображені привабливі та кумедні тваринки, метушливі птахи, усміхнені діти та безліч різних кольорових предметів, які захоплюють веселими барвами й казковими

сюжетами.

Запропоновані завдання діти виконують природно, невимушено, з цікавістю та бажанням досягти результату. Ігрові ситуації, загадковість сюжету спонукають дитину до дії, вселяють оптимізм, позитивні емоції, впевненість у собі. Вдало підібрані завдання розширюють знання дітей про навколишній світ, розвивають логічне мислення, збагачують активний і пасивний словник малят, розвивають фонематичний слух, мовленнєве дихання, дрібну моторику, пам'ять, увагу. Граючись, діти закріплюють знання про кольори та їх відтінки, предмети побуту, вчаться класифікувати предмети, систематизувати й аналізувати, робити прості узагальнення.

Щоб краще ознайомити дітей із буквами та складами, я долучаю їх до виготовлення ігрового матеріалу. Діти з радістю вирізають і наклеюють склади на «рибки», «листочки», «мушлі» тощо. У процесі ігор із буквами та складами діти постійно повторюють їх, конструюють слова, вигадують чистомовки на потрібний склад, підбирають до слів рими, придумують цікаву історію, яка завершується читанням.

Працюючи за цією методикою, я ставлю за мету: викликати у дітей інтерес до читання, використовуючи розвивальні завдання, вправи, ігрові ситуації; ознайомити їх із буквами; навчити читати склади та слова; розширити уявлення про навколишній світ.

У процесі навчання дітей читання вирішую такі завдання:

створення необхідних умов для проведення поглибленої роботи з навчання читання за авторською методикою Л. Шелестової «Розвивальне читання»;

ознайомлення педагогів із сутністю ігрових дидактичних завдань, вправ, ігрових ситуацій у відповідності з посібником «Вчимося читати»;

розвиток логічного мислення та інтелектуальних здібностей дітей у процесі навчання читання й виконання інтелектуальних завдань, вправ, ігор;

сприяння об'єднанню дітей у колектив у процесі спільної мовленнєвої діяльності;

розвиток мовленнєво-творчих здібностей, формування відповідних умінь і навичок злитого читання;

удосконалення артикуляції звуків та автоматизація їх вимови у складах, словах,

фразах;

розвиток фонематичного слуху та фонематичних процесів під час виконання ігрових завдань у процесі корекційної роботи з дітьми.

Оволодіння елементами грамоти передбачає:

ознайомлення дітей із буквами, що позначають голосні звуки; ознайомлення із літерами, що позначають приголосні звуки;

формування навичок і вмінь утворювати відкриті й закриті склади; формування навичок і вмінь злитого читання односкладових, двоскладових і трискладових слів;

формування навичок і вмінь старших дошкільників читати словосполучення, речення, короткі тексти.

Програмовий матеріал розподіляється у кожній віковій групі згідно з орієнтовною тематикою занять та зі змістом посібника Л. Шелестової «Вчимося читати» (частина 1). Проводиться 1 заняття на тиждень. Тривалість занять у середній групі – 20-25 хв, у старшій – 25-30 хв. Структура індивідуальних, групових і корекційних занять ґрунтується на послідовному оволодінні уміннями та навичками, визначається поставленими

завданнями і тривалістю дитячої працездатності, зумовленої віковими й індивідуальними особливостями дошкільників. Саме від цього залежить ефективність навчально-пізнавальної діяльності з мовленнєвого розвитку. Організована навчально-пізнавальна діяльність включає серію інтегрованих, комплексних, комбінованих, сюжетних, бінарних занять та ігор-подорожей, мандрівок. Організація та проведення навчально-пізнавальної діяльності за даною методикою передбачає дотримання принципів доступності, варіативності, новизни, практичності.

Засвоївши зміст навчально-розвивального посібника «Вчимося читати. 1 частина», діти навчаються: викладати букви з природного та покидькового матеріалу; знаходити зображення букв на картках, які знаходяться у різних місцях кімнати; знаходити та виділяти названі букви у складах і словах; виділяти склади з названою буквою; конструювати склади та слова; читати склади, слова, речення, короткі тексти.

Окрім того, передбачається вдосконалення правильної звуковимови в дітей.

ВИСНОВКИ

Розвиток розумової активності і самостійності, придбання інтелектуальних умінь і навичок дітьми дошкільного віку - це важливі передумови для успішного навчання дошкільнят читанню та підготовки до школи. Головним розумового розвитку, його основним змістом є розвиток розумових здібностей. Розумові здібності - це ті психологічні якості, які визначають легкість і швидкість засвоєння нових знань і умінь, можливості їх використання для вирішення різноманітних завдань. Розумовий розвиток дитини здійснюється під впливом соціального середовища. Основними показниками розумового розвитку є засвоєння системи знань, накопичення їх фонду, розвиток творчого мислення і оволодіння способами пізнавальної діяльності, необхідними для придбання нових знань.

Тому, під час навчання дітей дошкільного віку читанню за авторською методикою Л. Шелестової «Розвивальне читання» розвиток малят (інтелектуальний, мовленнєвий, чуттєвої сфери, сенсорики, моторики тощо) поєднується із задоволенням їхніх потреб та інтересів, викликає позитивні

емоції. Перед дітьми я ставлю завдання якнайшвидше оволодіти технікою читання, а моє завдання, як вихователя – викликати позитивні емоції, радісний настрій, бажання виконувати ігрові вправи та завдання. Діти виконують пізнавальні завдання, використовуючи різні види діяльності (малювання, ліплення, конструювання, аплікація, співи, танці).

За допомогою навчально-розвивального посібника Л. Шелестової «Вчимося читати» діти легко та із задоволенням навчаються читати. Ігрові вправи зацікавлюють дітей яскравими малюнками, на яких зображені привабливі та кумедні тваринки, метушливі птахи, усміхнені діти та безліч різних кольорових предметів, які захоплюють веселими барвами й казковими сюжетами.

Запропоновані завдання діти виконують природно, невимушено, з цікавістю та бажанням досягти результату. Ігрові ситуації, загадковість сюжету спонукають дитину до дії, захоплюють оптимізмом, позитивними емоціями, упевненістю у собі. Вдало підібрані завдання розширюють знання дітей про навколишній світ, розвивають логічне мислення, збагачують активний і пасивний словник малят, розвивають фонематичний

слух, мовленнєве дихання, дрібну моторику, пам'ять, увагу. Граючись, діти закріплюють знання про кольори та їх відтінки, предмети побуту, учаться класифікувати предмети, систематизувати й аналізувати, робити прості узагальнення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) // Дошкільне виховання, 2012. – № 7. – С. 3-14.
2. Богуш А. М. Дошкільна лінгводидактика : Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах : підруч. / А. М. Богуш, Н. В. Гавриш. – 2-ге вид., доп. – К.: Видавничий дім «Слово», 2011. – 704 с.
3. Богуш А. М. Оптимізація мовленнєвої роботи з дітьми в розвивальному середовищі дошкільного навчального закладу. Реалізація завдань освітньої лінії «Мовлення дитини» / А. М. Богуш, Н. В. Гавриш // Дошкільне виховання. – 2012. – № 10. – С. 5-10.
4. Бондар Л. Пізнаємо літери через казку й ліплення / Л. Бондар // Дошкільне виховання. – 2012. – № 11. – С. 12-14.
5. Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія : навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл. / Упоряд. А. М. Богуш Ч. I та II. – К. : Видавничий дім «Слово», 2005. – 720 с.
6. Кулачківська С. Я – дошкільник : вікові та індивідуальні аспекти психічного розвитку / С. Кулачківська, С. О. Ладивір. – К. : Нора-Принт, 1996. – 154 с.
7. Піроженко Т. О. Особистісний потенціал дошкільника: умови

розвитку в сучасному суспільстві / Т. О. Піроженко // Дошкільне виховання. – 2012. – № 1. – С. 4-8.

8. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт». – Тернопіль : Мандрівець, 2012. – 104 с.

9. Проскура Е. В. Развитие познавательных способностей дошкольника / под. ред. проф. Л. А. Венгера. – К. : Рад. шк., 1985. – 128 с.

10. Семаго Н.Я. Семаго М.М. Теорія і практика оцінки психічного розвитку дитини. Дошкільний і молодший шкільний вік. - СПб .: Мова, 2006. - 384 с. 11. Товкач І.

Інтегрований вплив ігрової та мовленнєвої діяльності на формування особистості дитини дошкільного та молодшого шкільного віку / І.

Товкач // Актуальні проблеми психології : зб. наук. праць Інституту психології ім. Г. С.

Костюка нац. акад. пед. Наук України. – К. : «Срібна хвиля», 2012. – Т. IV. Психологія розвитку дошкільника. – Вип. 8.

12. Урунтаева Г.А. Дошкільна психологія: навч. Посібник для студ.

серед.навч.пед.закладів. - М .: Видавничий центр «Академія», 1999.-336 с.